

RADICH LOGG 2023

*«Stiftelsen Christian Radich
aktualiserer vår maritime kulturarv
for nye generasjoner og skaper verdier
gjennom opplevelser og erfaringer
som utvikler mennesker.»*

INNHold

Året som har gått – leder	4
Takk til våre støttespillere	6
Venneforeningen – mer enn en sponsor	8
Vinner av årets gullnål	10
Presentasjon av alle ansatte	12
Første kvinnelige kaptein på CR	18
Seilskuter er egnet for opplæring	20
Vedlikeholdsløftet	22
– teknisk tilstand og utbedringsbehov	
Flytende kulturminne, Oslo Bys Vel pris	29
Sikkerhet til værers på skoleskipene	30
Windjammer Lettmatros	32
Målet er en jobb innen fiskeri	36
Aktiviteter 2023 – en mangfoldig skute	38
Sea Norway og Tall Ships Races 2023	42
Sea Norway 2024 og Atlanterhavstokt 2025	46
Rotary – CR tar fram det gode i mennesket	48
Byfounders – CR er perfekt for teambuilding	50
En god skolestart	52
Plantegning av skuta	54
Windjammer	56
Windjammer i 5 år	60
Windjammer økonomi	62
Windjammer Lauget	66
Livsmestringskonferansen	68
Voyage 16 – 21	70
DNV – støttespiller på mange plan	84
Forskning og effektmåling	86
Styrets årsberetning 2023	90
Årsregnskap	100
Resultatregnskap	101
Balanse	101
Regnskapsprinsipper	102
Noter	103
Revisors beretning	106
Oppslag, støtt Windjammer	108

ÅRET SOM HAR GÅTT OG TANKER OM FREMTIDEN

2023 ble et begivenhetsrikt år for Stiftelsen Christian Radich. Vi har hatt full aktivitet året rundt og veldig få dager hvor vi ikke produserer verdier. Vi har siden 2017 doblet omsetningen og har en større og mer robust base for fremtiden. Den viktigste verdien vi produserer er nok det vi klarer å gjøre for mennesker og da spesielt ungdom som deltar på Windjammer Livsmestring.

Vi nådde i 2023 målet om å gjennomføre 6 Windjammer Livsmestringsprogrammer i året. Med ca. 200 deltakere i 2023 har vi fortsatt plass til flere og behov for mer finansiering, men utviklingen er god. Spesielt gledelig er det at NAV og det offentlige øker innkjøp av Windjammer som tiltak. I 2023 utgjorde det 20% av omsetningen på Windjammer. Resten kommer fra våre mange gode støttespillere. Ved inngangen til 2024 bekrefter også Arbeides og inkluderingsdepartementet (AID) at det vil komme en permanent endring i regelverket slik at NAV kan kjøpe tiltak som foregår i utlandet på norske skip.

Vedlikeholdsløftet

Stiftelsens løfte til samfunnet og våre støttespillere er å vedlikeholde skuta med «evigheten» som perspektiv. For stiftelsen er dette kanskje det største økonomiske løftet vi står foran med to store dokkinger i henholdsvis 2026 og 2031. (se egen sak). Det viktigste som skjedde i 2023 er i så måte Sparebankstiftelsen DnBs tildelingen av kr 30 mill. til dokkingen i 2026. Dette vil dekke i underkant av 50% av de budsjetterte kostnadene for denne dokkingen. Sparebankstiftelsen DnB setter én betingelse og det er at det offentlig stiller med like mye. Vi har stor tro på

at staten ved Kulturdepartementet og Oslo Kommune vil stille opp slik at vi er i stand til å holde vårt løfte.

Windjammer Lettmatros

Ved inngangen til 2023 lanserte vi Windjammer Lettmatros, et 4 måneders kurstilbud til de som har gjennomført Windjammer Livsmestring. Vi fikk ca 30 søker og 7 fikk plass. Vi hadde tilsvarende antall søknader og opptak høsten 2023. Nå har 14 ungdommer forlatt utenforskapet og de aller fleste har fått fast jobb i et av våre partnerrederier, Siem Offshore, Viking Supply Ships, DOF og Boreal. Utvikling av Lettmatros kurset

lot seg gjennomføre takket være økonomisk støtte fra Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse, Oslo Maritime Stiftelsen, Bergesen Stiftelsen og A. Wilhelmsen Foundation. I tillegg har NHO Sjøfart og Norges Rederiforbund bidratt betydelig med sin kompetanse og nettverk. Ved inngangen til 2024 har 8 nye Windjammere startet sitt Lettmatros kurs og i 2024 er målet å gjennomføre 3 slike kurs med 20-24 deltakere.

Fra utenforskap til sjømannskap betyr på mange måter at vi har reetablert en ikke akademisk vei for norske ungdommer til å opplæring og jobb på norske båter. Det er i dag stor etterspørsel etter norske matroser og i 2024 har vi som mål å etablere samarbeide med fylkeskommuner, NAV og flere norske rederier for å gi tilbud til ungdommer i målgruppen.

Atlanteren 2025

Det er et sug etter å krysse Atlanteren, både fra mannskapet og medseilere. Forrige gang vi gjorde det var i 2017/2018. I romjulen 2024 setter vi kurs fra Las Palmas til St. Martin. Første etappe vil følge den tradisjonelle ruten som er styrt av vinden. Så blir det to uker med øyhopping i Karibia før vi seiler fra Bermuda, via Azorene og til Stavanger. Salget er godt i gang og vi håper på full skute begge veier.

SKUR 32

Vi har gjort noen vedlikeholds aktiviteter også på Skur 32 i 2023. Men, de store endringene ligger foran oss og vil sannsynligvis skje i løpet av 2024. I mars 2024 er det 30 år siden Stiftelsen flyttet inn i skuret basert på en generøs «leieavtale» med Oslo Havn. Vi har i lang tid jobbet med å få på plass en plan for hvordan skuret skal se ut og brukes i fremtiden. Som en del av dette arbeidet har vi flyttet lager og verksted til Framnes i Sandefjord. Vårt

mål er å bruke skuret til et Windjammer senter med plass til flere medarbeider som blant annet skal sikre sosialfaglig kompetanse og kapasitet. Vi har fått godkjent tegninger hos Byantikvaren og har nå en rammetillatelse fra PBE i Oslo Kommune. Oslo Havn legger nå siste hånd på en ny 20-30 års avtale som også skal være en del av finansieringen de arbeidene som må gjøres.

Sea Norway og Bodø 2024

I 2023 deltok vi på to etapper av Tall Ship Race. Vi vil i fremtiden prioritere deltakelse i TSR når det er norske havner involvert. I 2024 har vi fullt fokus på Sea Norway med mange spennende etapper på vei til og fra Bodø og Lofoten. Vi har inngått et partnerskap med Bodø 2024, den europeiske kulturhovedstaden i 2024. I tillegg til medseilertokt tilgjengelig for alle, skal vi samarbeide med lokale Røde Kors gjennomføre to tokt i Lofoten med ungdommer og deres familier.

Vidar Pederstad
Leder av Stiftelsen

Foto: Jørgen Gommæs/ Det kongelig hoff

H.K.H. KRONPRINS HAAKON MAGNUS

Styret retter en spesiell takk til H.K.H. Kronprins Haakon Magnus, som er Stiftelsen Christian Radichs høye beskytter..

TAKK TIL VÅRE STØTTESPILLERE

FUNDING SUPPORTERS

• Staten v/Kulturdepartementet	kr	11.710.000,-
• Sparebankstiftelsen DNB	kr	5.728.000,-
• Oslo Kommune v/Kulturbyråden	kr	3.721.000,-
• Stiftelsen Det Norske Veritas	kr	3.000.000,-
• Stiftelsen DAM	kr	1.700.000,-
• Stiftelsen Uni	kr	1.500.000,-
• A. Wilhelmsen Foundation	kr	1.500.000,-
• Eckbos legat	kr	1.000.000,-
• Leif Høegh Stiftelse	kr	500.000,-
• Hans Herman Horns Stiftelse	kr	500.000,-
• Klaveness StiftelsenWW	kr	500.000,-
• Fred Olsen	kr	390.000,-
• Skuld	kr	300.000,-
• Coolco	kr	300.000,-
• Bergesen Stiftelse	kr	250.000,-
• Siem Offshore	kr	200.000,-
• Viking Supply Ships	kr	200.000,-
• CRV	kr	100.000,-
• DOF	kr	100.000,-
• Ada og Hagbart Waage stiftelsen	kr	100.000,-
• Knut Norby og Kim Hua Goh	kr	100.000,-
• AS Thor Dahl	kr	50.000,-
• Mjaaland	kr	50.000,-
• Justnes Rederi	kr	50.000,-

SUM	kr	36 449 000,-
------------	-----------	---------------------

Stiftelsen Christian Radich har alltid fått god støtte fra offentlige og private støttespillere. Likevel er det verdt å merke seg at den totale støtten vi mottok i 2017 var kr 12.053.000,-, og at den i 2023 hadde økt til kr 36.449.000,-, altså en tredobling. Dette er vi selvsagt veldig takknemlig for og det er helt avgjørende for stiftelsens og skutas eksistens. Vi har mange trofaste støttespillere og flere av dem har økt støtten betydelig for årene som kommer. Vi er opptatt av full åpenhet om vår virksomhet og so tradisjonen tro presentere vi alle våre støttespillere med sine respektive bidrag under.

Vi må likevel nevne spesielt i Sparebankstiftelsen DNB som i tillegg til kr 22,2 mill. til Windjammer deltakerne har gitt tilsagn om kr 30 mill. til Vedlikeholdsløftet 2026.

Vi er også svært takknemlige for de bidrag vi får fra Staten v/ Kulturdepartementet og Oslo Kommune. Skal vi lykkes med å ta vare på skuta som aktivt seilende skip må likevel det offentlige bidra enda mer og de må sørge for at like kulturinstitusjoner behandles likt.

Vi nyter også godt av gode avtaler med leverandører som yter oss gratis eller godt rabatterte tjenester eller leveranser av utstyr. Dette sparer oss for store utgifter.

FORDELT PER AKTIVITET

Drift/offentlig støtte	kr	15 431 000
Windjammer Livsmestring	kr	12 855 000
Windjammer Lettmatros	kr	1 750 000
Teknisk drift	kr	3 761 000
Andre prosjekter	kr	2 652 000

SUM	kr	36 449 000
------------	-----------	-------------------

Foto: Vibeke Ramholdt

Stort engasjement

Men venneforeningens bidrag er så mye mer enn den økonomiske delen. Vi opplever at våre medlemmer har et utrolig stort engasjement og hjerte for skuta, og derfor ønsker å bidra med imponerende mye frivillighet og dugnadsarbeid. Både under Windjammer-tokt og på vedlikeholdsperioder om bord, stiller våre medlemmer villig opp med sin arbeidskraft, kunnskap og erfaring.

Mye tyder på at vi under sommer-sesongen 2023 slo rekord i vaffelsteking da vi stilte opp på flere ulike arrangementer i Fredrikstad, Sirevåg, Arendal og Oslo. Engasjementet kan helt klart sies å være over all forventning høyt når en av de mest ivrige vaffelstekerne allerede i juli spurte om hun kunne bidra igjen også neste sommer, og at hun gjerne kunne reise til en utenlandsk

CHRISTIAN RADICHS VENNER MER ENN EN SPONSOR

Christian Radichs Venner består av om lag 1100 medlemmer fra totalt 14 ulike land, og fungerer som en viktig støttefunksjon for seilskuta Christian Radich. Foreningens formål er å arbeide for bevaring av Christian Radich som sjøgående, norsk fullrigger, og våre midler skal benyttes til det beste for Christian Radich.

Venneforeningens styreleder er styremedlem i Stiftelsen Christian Radich, noe som bidrar til et godt samarbeid og en god felles forståelse mellom administrasjonen, skuta og Venneforeningen. Vi opplever i stor grad at administrasjonen og mannskapet ser på oss som ressurs i «hverdagen» som kan benyttes til både stort og smått.

Venneforeningens medlemskontingenter benyttes i stor grad til å gi økonomiske bidrag til skuta ved behov. Etter at vi utfordret mannskapet til å komme

med ønsker, ble det høsten 2023 gitt kr. 200.000 i gave til ny vannfontene på banjer og til renovering av maskinverkstedet ombord. Begge utbedringene var svært etterlengtet, og bidrar både til økt velferd og til å kunne gjennomføre løpende vedlikehold i hverdagen ombord på en effektiv og god måte. Tidligere år har vi bidratt med midler til blant annet nytt sikkerhetsutstyr til riggklatring om bord, renovering av bad/toaletter og oppgradering av bestikket.

Christian Radichs Ærespris 2022
– Emil Schøning Olsen.

Christian Radichs Venner – dugnadsgjeng Fredrikstad 2023.

havn hvis vi det var ønskelig! Og ikke nok med at vaflene smakte fortreffelig – med på kjøpet fikk de besøkende også mulighet til en god prat, svar på sine mange spørsmål om skuta og kanskje en liten omvisning.

Samarbeid med Norges Seilforbund

Venneforeningen har siden 2016 hatt et samarbeid med Norges Seilforbund, hvor vi deler ut Christian Radichs Ærespris til en ung seiler mellom 15 og 21 år som har utmerket seg med sitt engasjement for å skape et bedre seilmiljø, fremme seiling generelt og har bidratt til å spre ren seilglede. Vinneren for 2022 var Emil Schøning-Olsen (18) fra Tønsberg Seilforening, og prisen bestod blant annet i å delta på regattaetappen i Tall Ships Race sommeren 2023 mellom Shetland og Arendal. Emil har mye erfaring fra regattaer med mindre båter, men opp-

levde likevel det ble en spennende og flott utfordring å seile regatta om bord på en stor og flott fullrigger. Han viste seg å være en meget dyktig rormann som sikret god seiling så lenge vær- og vindforhold tillot.

Samhold med mening

Våre medlemmer deler i stor grad felles interesser som blant annet seileglede, eventyrlyst, arbeidslyst og kjærlighet til Christian Radich. De siste årene ser vi at medlemmene også er utrolig interessert i og ser en ekstra verdi i det viktige arbeidet som gjøres med ungdommer blant annet gjennom Windjammer- og Lettmatrosprogrammet. Vi opplever et stort engasjement rundt dette som igjen gir et enda bedre samhold i Venneforeningen.

Mange av våre medlemmer fikk sommeren 2023 gleden av å delta på Tall Ships Race for første gang på 4 år, og

for en glede det var å kjenne på den gode regattaspenningen igjen! Det var helt suverent å føle på den elektriske stemningen, og både mannskap og medseilere gikk «all in» for å seile best mulig for å slå våre argeste konkurrenter som også er kjære seilevenner så snart vi legger til kai. I de ulike havnene var det crew parade med mye god energi, sang og forbrødring på tvers av kulturer og nasjonaliteter. Dette var et etterlengtet og viktig pusteprom i en tid hvor vi dessverre ikke lenger kan ta dette for gitt.

I disse dager er det mange av våre medlemmer som er nysgjerrige på Atlanterhavskryssningene i 2025, og det sendes stadig meldinger mellom tidligere medseilere for å lodde stemningen og vurdere mulighetene for å delta på et slikt unikt eventyr sammen.

Kari Vesterby

Styreleder Christian Radichs Venner

EN SANN ILDSJEL MED EN FORMIDABEL DUGNADSÅND

Christian Radichs Gullnål ble delt ut på Venneturen i juni 2023. Årets vinner, Bengt Malm ble nominert fra flere hold, og det var ingen tvil om hvem som skulle tildeles gullnålen 2023. Gullnålen deles ut til personer som har utvist en ekstraordinær innsats og et særlig engasjement for Christian Radich.

Foto: Erik Kristiansen

Bengt kom fra skoleskip i Sverige som overstyrmann på Christian Radich tidlig

på 90-tallet. Etter at han gikk av med pensjon har han vært frivillig på Windjammer og hatt styreverv i venneforeningen i flere omganger. Men det er kanskje dugnadsansvarlig de fleste venneforeningsmedlemmene forbinde Bengt med. Han organiserer jevnlig dugnader på Skuret til glede for skute og kontor. Skal noe praktisk gjøres, er Bengt alltid klar med en dugnadsgjeng. De som kjenner Bengt vet at han er meget kunnskapsrik, omsorgsfull og initiativrik. Med en unik formidlingsevne

har han alltid en historie på lur. Han er en sann ildsjel med en formidabel dugnadsånd som lever og ånder for Christian Radich. Gratulerer så mye med den velfortjente utmerkelsen, Bengt!

Kari Vesterby

Gratulerer så mye med den velfortjente utmerkelsen, Bengt!

CHRISTIAN RADICHS GULLNÅL ble stiftet i 2021. Gullnålen skal henge høyt og tildeles personer som har utvist en ekstraordinær innsats og et særlig engasjement for Christian Radich. Den skal være et symbol på

en ildsjel som fremmer kunnskap om skutas drift, verdier og historie, og kan også tildeles personer som har bidratt med betydelig frivillig innsats eller spesielt lang ansettelsestid.

Det er Christian Radichs Venner som har utarbeidet kriteriene for utdelingen av gullnålen, og som har ansvaret for utdelinger på passende arrangementer i Venneforeningens regi.

Tidligere vinnere av gullnålen: 2021: Clas Jagdum og Olav Solli 2022: Kim Hua Goh og Knut Nordby.

PRESENTASJON AV ALLE ANSATTE

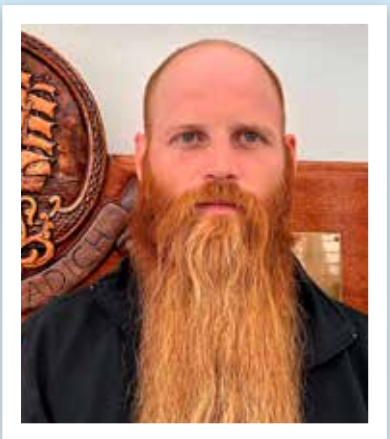
Clas Jagdum
KAPTEIN

Oddrun Irene Bø
KAPTEIN

Jelte Himba
OVERSTYRMANN

Mark Bo Juul Ambech
OVERSTYRMANN

Einar Matre
1. STYRMANN

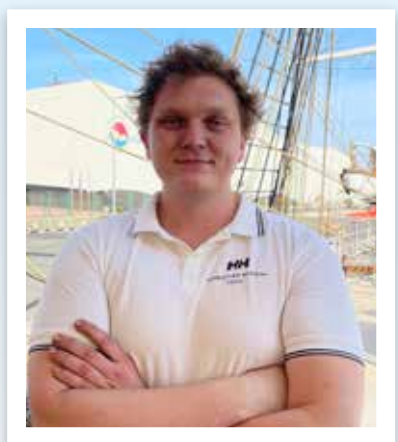
Bernhard Engelschjøn
1. STYRMANN

OLA AAMODT BRANDAL
2. STYRMANN

Niklas Johansson
MASKINSJEF

Erik Lindholm
MASKINSJEF

MANNSKAP 2023

Jonas Granberg
1. MASKINIST

Eyolf Haug
BÅTSMANN

Emil Bladh
BÅTSMANN

Sverre Duesund
TØMMERMANN

Nikolai Joern
TØMMERMANN

Malin Holgersson
MATROS

Fredrik Kraft
MATROS

Pål Erik Ballestad
MATROS

Sindre Martinson
MATROS

Stine Bryn
MATROS

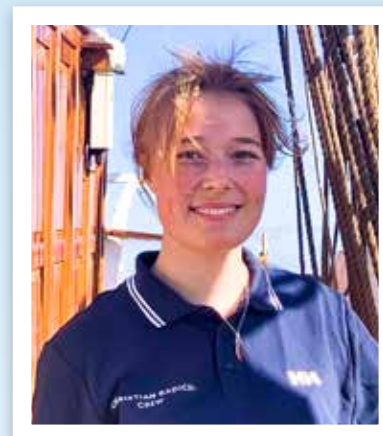
Even Kjeldås
MATROS

Lars Kristian Granerud
LETTMATROS

Håkon Festøy
LETTMATROS_PERMISJON

Elisa Utgaard
LETTMATROS

Kristoffer Berg
LETTMATROS

David Brækkan
LETTMATROS

Jens Cheweleff
STUERT

Henning Aspelund
KOKK

Tommy Jensen
STUERT VIKAR/KOKK

Tore Namstad
KOKK

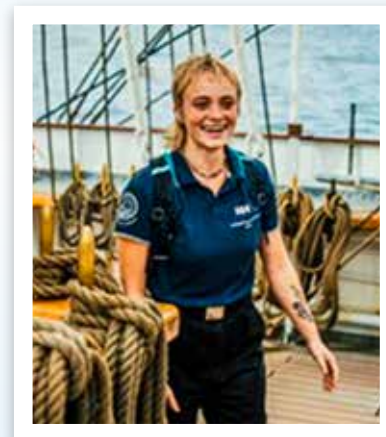
Lea Funder
SERSJANT.

Ida Frisch
SJERSJANT

Sol Nag
FORPLEININGSASSISTENT

Tulle Pii Zeuten
FORPLEININGSASSISTENT

**OPPLÆRINGS-
STILLINGER
I 2023**

Reneè Emilio Gravidal
MATROSLÆRLING

Lene Aalbæk
KOKKELÆRLING

ANSATTE PÅ LAND

Vidar Pederstad
DIREKTØR

Ida Rosenvinge
MARKEDSSJEF

Håkon Sølvberg
TEKNISK SJEF

Kjetil Sagafos
KREATIV OG KOMMERSIELL LEDER

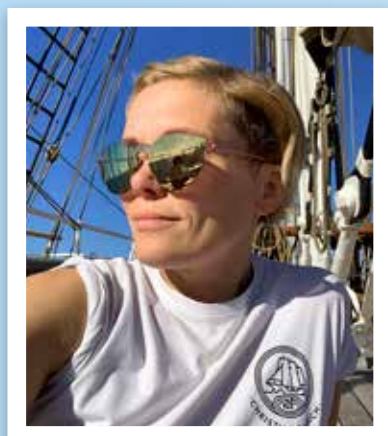

Daniel Ingebretsen
DRIFTSSJEF

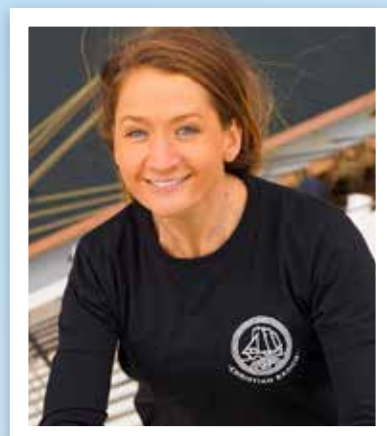

Jo Leif Strønen
PROSJEKTLEDER WINDJAMMER

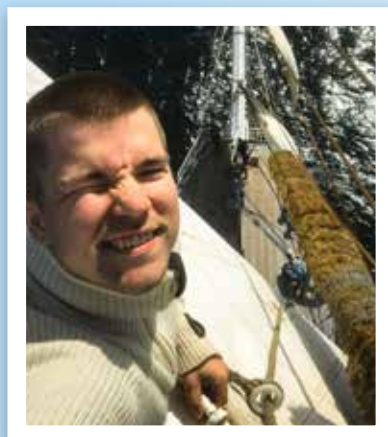
WINDJAMMER-TEAMET

Siri Lyngstad Elvsborg
PROSJEKTLEDER WINDJAMMER

Heidi Ellefsen
VOYAGELEADER

Kyle Tgiakis
VOYAGELEADER

Jarlfryd Sletvold-Åseng
VOYAGELEADER

Skriver ny historie

Med Oddrun Irene Bø ved roret på Christian Radich, har Norge fått sin første kvinnelige seilskutekaptein. – Jeg søkte jobben fordi jeg kjente meg klar til å ta utfordringen. Windjammer prosjektet var også veldig appellerende, sier Bø.

Oddrun Irene Bø har alltid hatt stor eventyrlyst. Da hun var ungdom drømte hun om å skulle seile verden rundt, oppdage nye kulturer og mennesker. Etter hvert skjønnte hun at det maritime kom til å bli hennes levevei, og begynte å gå gradene. I høst startet hun i jobben som kaptein på Christian Radich.

– Skutemiljøet kjente jeg fra før, og det å komme tilbake til det var som å komme hjem. Jeg forlot miljøet i 2011 da jeg begynte å seile i fraktesfarten langs norskekysten fra Fredrikstad til Kirkenes, sier Bø.

Når vi tar praten ved begynnelsen av året befinner hun seg på Las Palmas hvor de har et verkstedopphold, og ligger fire uker til kai. Seilsesongen begynner i februar.

Viktig å kjenne seg som del av noe større

Før Bø begynte som kaptein ved Christian Radich var hun stasjonert i Finnmark i fire år og jobbet som skipsfører på redningsskøyten i Båtsfjord. Så langt har hun vært med på ett tokt med Windjammer.

– Å være på sjøen i fire uker, å samarbeide og gjøre oppgaver som må til for at skuta skal gå rundt og fram, tror jeg kan gi opplevelser som setter windjammere på en ny kurs i livet. Målet er at ungdommene skal føle seg godt ivaretatt og bli utfordret, sier Bø.

Hun er glad de nå også har fått lettmatrosprogrammet som er et videregående program etter Windjammer.

Ikke minst er felleskapet på sjøen noe som kan gjøre godt for alle og enhver,

og det er også det Bø selv setter pris på. Hun synes menneskene som tiltrekkes skutemiljøet stort sett er veldig bra folk. Det at besetningen er så god gjør henne trygg i den ansvarsfulle rollen det er å være kaptein.

– Det er viktig å kjenne at en er del av noe større enn seg selv, og kan bidra med noe. Kanskje det er det som mangler for mange i dag. Det er i alle fall et behov jeg selv kjenner på, sier Bø.

Godt inntrykk av kvinner i lederstillinger

Bø er Norges første kvinnelige seilskutekaptein, og det er ikke første gang Bø får spørsmål om hvordan det er å være kvinne til sjøs. Det vekker oppmerksomhet. Hun jobber i fire ukers skift, og når hun er på land bor hun i Tvedestrand sammen med mann og to barn.

– Som kvinne til sjøs blir en konstant konfrontert med at en er kvinne. Det er andre kvinner som er kapteiner på andre fartøyer, men det er jo ikke så mange av oss. Jeg vil si at skutemiljøet er mer moderne enn maritim næring ellers. Christian Radich åpnet opp for kvinner på dekk allerede på 1980-tallet, jeg er et produkt av den filosofien.

For Bø er det viktig at ungdommen får et positivt bilde av kvinner i lederstillinger.

– Mest av alt er jeg opptatt av å gjøre en god jobb, uavhengig av kjønn. Men jeg vet jo at jeg blir lagt spesielt merke til fordi jeg er kvinne i et mannsdominert miljø. Det handler om at de unge jentene og guttene kan få et godt inntrykk av kvinner i lederstillinger.

Hun mener at livet til sjøs er så bra at kvinner som kjenner på lysten bør kaste seg ut i det.

– Det finnes historier om holdninger til kvinner på sjøen som ikke hører hjemme, og så må tas tak i. Men jeg synes ikke disse historiene skal stoppe jenter som har lyst til å prøve seg på sjøen.

Historien skrevet av, og om, menn

Livet til sjøs har manglet kvinnelige rollemodeller, og det har gjort at rekrutteringen av kvinner heller ikke er så god. Hun tror denne sirkelen er i ferd med å endres, men det tar tid.

– Ta for deg hvilken som helst historiebok. Om vi blar seg litt bakover i tid, så er det bare historiske mannsnavn å se hele veien. En skulle jo ikke tro det var så mye som ei dame som levede på 1800-tallet.

Bø har kunstutdannelse, og en gang lagde hun en utstilling om kvinner i maritime yrker. Hun kontaktet 20 damer og spurte om de kunne fortelle sine historier og sende bilder fra livet deres til sjøs. For de som lurte på det, så er Anne Marie Prytz Norges første kvinnelige kaptein i 1981. Hun var kaptein på tankeren Athene, som blant annet seilte i Midtøsten.

Nå er Bø med på å skrive ny historie; Norge har fått sin første kvinnelige seilskutekaptein.

– Jeg er utrolig takknemlig for livet på havet. Jeg har en spennende og givende hverdag, og stortrives. Det at jeg får lov til å være med å inspirere andre er bare et pluss.

Lisbet Jævre

SEILSKUTER ER GODT EGNET FOR OPPLÆRING

Christian Radich ble bygget som skoleskip i 1937 og opplæring, mestring og nettverksbygging går som en rød tråd gjennom skutas historie. Allerede i 1877, da Stiftelsen ble dannet var formålet å utdanne unge gutter til sjømannsykket, både fordi det var behov for sjøfolk og for å hjelpe fattige unge gutter med arbeid.

Christian Radich er Stiftelsens 4. skip og selv om seilskutetiden for lengst var over da skuta ble bygget, mente man også da at seilskutene er godt egnet til opplæring. Det er plass til mange elever om bord og de får en grunnleggende forståelse for sjømannskap og naturkreftene skuta opererer i. Tidligere hadde skuta en stor bysse og flere læringer i kokkefag enn vi har om bord i dag. Det var et maskinverksted om bord, der det nå er bysse og vi hadde opplæring av maskinister og selvfølgelig opplæring av dekkfolk.

Krigen satte en stopper for skoleskipet, tyskerne overtok skuta og brukte henne som losjiskip. På slutten av krigen ble skuta tauet til Flensburg i Tyskland hvor hun senere ble bombet og sank. Da krigen var over ble hun heist opp igjen og slept til Kiel og senere til Norge for restaurering. Dette arbeidet var ferdig i 1947 og hun var klar til å bli tatt i bruk igjen og fortsatte som skoleskip for gutter. Jentene kommer med i 1983. Første året var de 12 jenter og 70-80 gutter, men etter hvert ble det like populært for jenter å ta opp-

læring om bord. Skuta seilte med elever frem til 1998. For skoleskipselevne var dette et lærerikt og utviklende år, flere av kullene holder fremdeles kontakten med hverandre og vi møter mange av dem på våre sommerseilas og i venneforeningen. Noen gikk også videre på den maritime veien og noen har sågar også kommet tilbake og jobbet på Radich senere.

I de påfølgende årene seilte Christian Radich Tall Ships Races om sommeren med betalende medseilere og drev med vedlikeholdsarbeid om vinteren. Fra 2005 gjenopptok Christian Radich skoleskips-statusen gjennom oppdrag for Sjøforsvaret. De brukte skuta som en utdanningsplattform for utdanning av nye befalelever. Med dette fikk skuta også helårsdrift igjen. Oppdraget ble avsluttet i 2015, men det var behov for læreplasser for matroselever og Christian Radich fortsatte å seile som skoleskip. Etter et par år ble imidlertid etterspørselen etter maritime læreplasser redusert, og Stiftelsen måtte se seg om etter andre oppdrag.

I 2018 utviklet Stiftelsen livsmestrings-konseptet Windjammer med målsetting om å bruke skuta til å redusere utenforskap blant ungdom og bidra til at flere deltar aktivt i samfunnet og tar ansvar for egne liv. I desember 2023 ble Windjammer 21 avsluttet. Fra ett program første året, har vi nå seks Windjammerprogram i året. Vi har erfart at en liten andel av de som

har gjennomført Windjammer Livsmestring ønsker å utdanne seg den maritime veien. I 2022 ble derfor Windjammer lettmatroskurs utviklet. Kurset går over 4 måneder og er basert på den tradisjonelle utdanningen til sjøs.

Å ivareta kulturarven Christian Radich har alltid, og vil fortsette å kreve store investeringer i årene som kommer,

men skuta har gjennom alle tider og med alle utfordringer vist seg som en bærekraftig og viktig sosial- og læringsarena. Til sammen er det utdannet bortimot 17.000 unge menn og kvinner om bord og det vil fortsette, det er samfunnsoppdraget vårt.

Ida Rosenvinge
Markedssjef

VEDLIKEHOLDSLØFTET

Teknisk tilstand og utbedringsbehov

CHRISTIAN RADICH

2021 – 2031

Stiftelsen Christian Radich har som formål å bevare skuta gjennom aktiv drift. I den forbindelse er det utarbeidet en oversikt over skutas tilstand, som sammen med en plan for nødvendige oppgraderinger utgjør en 10-års plan. Dette er viktig for å sikre kontroll med utviklingen, og på et tidlig stadiet kunne jobbe med nødvendig finansiering. Ved å ligge litt i forkant på dette området, sikrer vi også at utbedringene kan planlegges på en systematisk og kostnadseffektiv måte, samtidig som vi unngår mye nedetid. I det følgende vil vi omtale hovedpunktene i dagens tilstand samt plan for utbedringer.

Skipet har siden bygging og sjøsetting vært underlagt regelverk og krav fra Sjøfartsdirektoratet og Det Norske Veritas. Med bakgrunn i dette har det vært gjennomført regelmessige besiktigelses av skrog og utstyr. Dette er en forutsetning for å opprettholde skipets sertifikater, og derigjennom muligheten for aktiv drift av fartøyet. Den periodiske sertifiseringen er avhengig av en tilfredsstillende teknisk tilstand, og at vedlikehold og oppgraderinger utføres planmessig. Ved bekymring rundt skutas sikkerhetsmessige tilstand, kan myndighetene ilegge seilingsforbud og inndra sertifikater. Det er derfor essensielt at Stiftelsen har langsiktighet i vedlikeholdsarbeidet for å være i forkant av krav og pålegg fra Sjøfartsdirektoratet og DNV.

DAGENS TILSTAND

SKROG

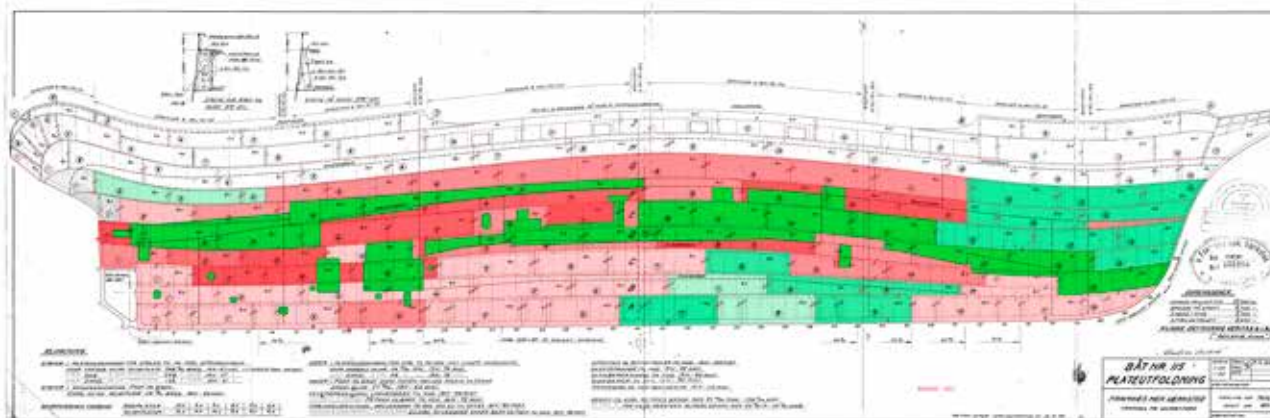
Skroget er bygget ved hjelp av klinking, noe som var en vanlig byggemetode på tidlig 1900-tall. Gjennom detaljer i skrogkonstruksjonen, kan man også i dag bevitne datidens håndverksmessige kvaliteter og omsorg for detaljer i utførelsen. Flere av de konstruksjonsmessige detaljene er fremdeles i god stand, og representerer et viktig vitnesbyrd om skipsbyggingskunst for nær 100 år siden.

Ikke uventet, har imidlertid tidens tann satt sitt preg på skroget, og det har opp gjennom årene blitt utført en rekke reparasjoner og oppgraderinger av stålkonstruksjonen. Skroget bærer tydelig preg av at dette har blitt utført med varierende ressurstilgjengelighet, og trolig også under tidsmessige begrensninger. Skroget fremstår derfor som en blanding av det originale stålarbeidet, kombinert med varierende reparasjoner

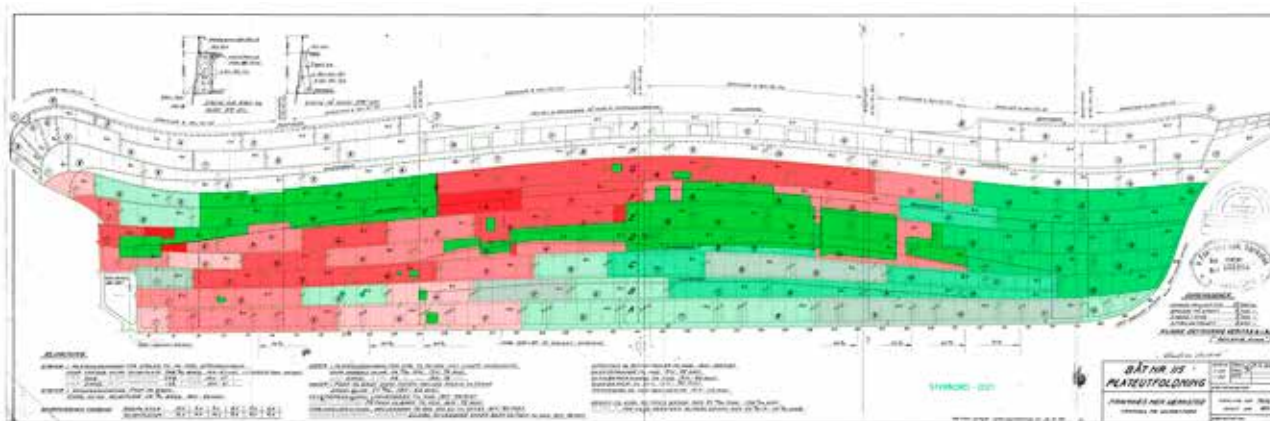
og utbedringer. I mange tilfeller har man gjort utbedringer basert på absolutte minimumskrav, noe som medfører at det fremdeles gjenstår til dels betydelige arbeider for å komplettere tidligere reparasjoner.

Under verkstedsoppholdene ved Horten Skipsreparasjoner vinteren 2020-21 ble det gjennomført inspeksjon og tykkelsesmåling av alle skrogplater under vannlinjen. Hele skroget under vannlinjen ble sandblåst, og det ble gjennomført UTM-målinger i samarbeid med Det Norske Veritas. Skroget består i dag av en variasjon av originale plater og tidvise utskiftninger i større og mindre omfang.

En ytterligere gjennomgang ble gjennomført under mellomklassing ved Horten Skipsreparasjoner i mai 2023.

Figur 1 Ståltilstand 2023, styrbord

Figur 2 Ståltilstand 2023, babord

Som vist i Figur 1 og Figur 2 ser man et betydelig omfang av lokale og begrensete utbedringer som markert i grønt. Utbedringene er i mange tilfeller begrenset til de mest tilgjengelige områdene, der øvrige

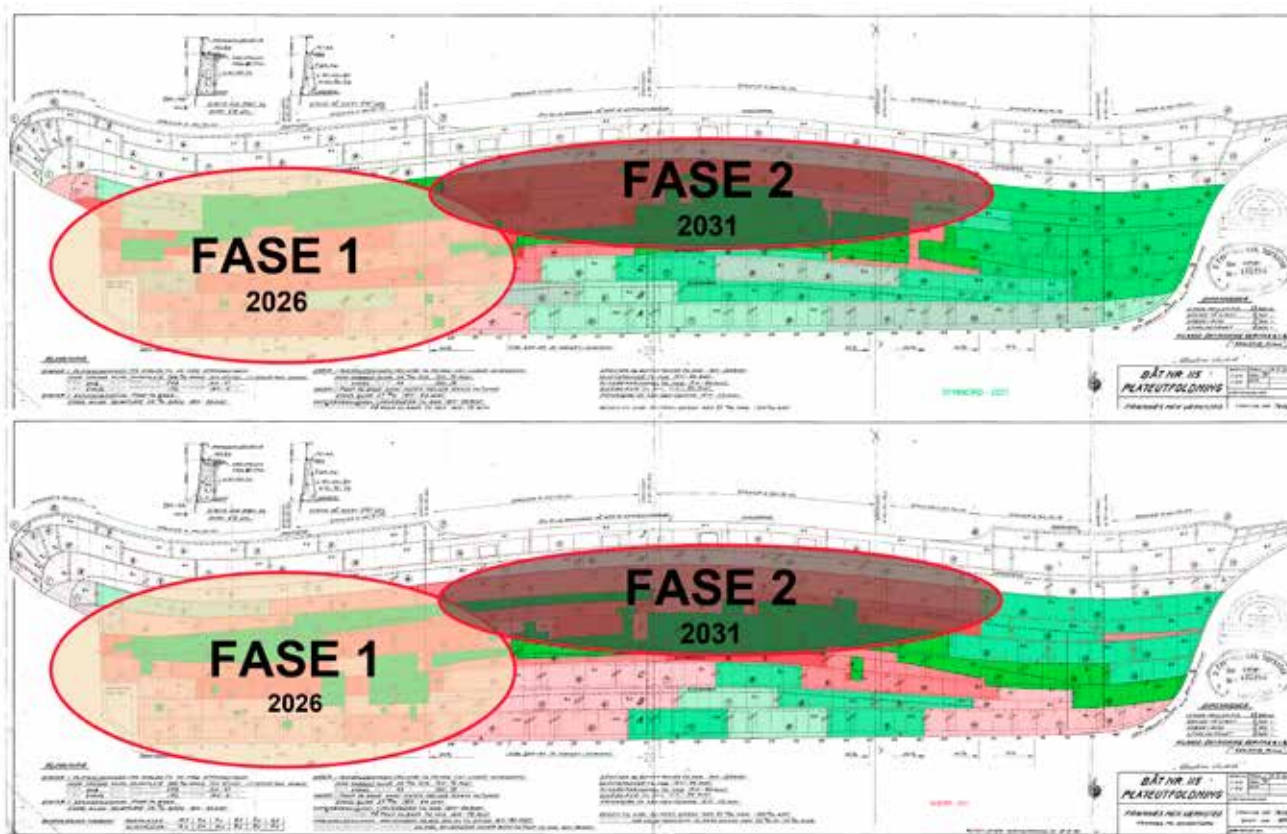
utfordrende reparasjoner er utelatt. Typisk gjelder dette der det er innredning på innsiden, og/eller ressurskrevende arbeid for tilkomst og tilpasninger.

Typiske problemområder avdekket under skroginspeksjonen er som angitt i nedenstående tabell:

Skrogmessige utfordringer, 2023	
<p>Groptæringer</p> <p>Til dels omfattende groptæringer («pittings») på enkelte skrogplater. Dette skyldes korrosjon, spesielt grunnet sviktende malingsystemer over tid. Det kan også oppstå ved galvanisk tæring. Et mindre omfang av enkeltstående groptæringer kan sveises igjen lokalt. Flere områder på skroget bærer imidlertid preg av omfattende groptæringer som til dels går over i hverandre. De representerer derfor en varig svekkelse av skrogplaten.</p> <p>På nedre del av bildet til høyre kan man også se langsgående tæringer langs en platekant. Dette representerer en svekkelse av klinkeskjøten, og reduserer platens lastbærende evne. Slike tæringer er også vanskelig å kontrollere, da rustfjerning før maling er utfordrende.</p>	
<p>Ufullstendige reparasjoner</p> <p>Som vist til høyre er dette et eksempel på en tidligere udatert utbedring som er avsluttet ved et platestøt (skjøl). Det er ukjent hvorfor dette er utelatt, men trolig grunnet tids- eller kostnadmessige begrensninger, da utbedring av slike platestøter medfører omfattende arbeid. Som man ser av bildet, er det imidlertid vesentlige tæringer på gjenværende nagler og støtplater.</p> <p>Som vist på det nederste bildet, er dette ett av flere tilfeller der de tidligere reparasjonene er begrenset til absolutt minimum, og er et resultat av mangelfull finansiering og/eller tid. Slike reparasjoner har begrenset varighet, da øvrig struktur er vesentlig forringet.</p>	
<p>Innvendige tæringer</p> <p>I enkelte deler av skroget er det tæringer i innvendig struktur. Dette gjelder spesielt i kjettingkasser og deler av spant. Omfanget av dette er imidlertid ikke 100% kartlagt, da det krever til dels omfattende demontering av innredning.</p>	
<p>Korroderede nagler</p> <p>Det er registrert et betydelig omfang av korroderede nagler i skrogkonstruksjonen. Disse kan i mange tilfeller byttes eller sveises opp, men ved et større antall er det ikke nødvendigvis regningssvarende. De senere år har det vært gjennomført et stort antall oppsveisinger av naglehoder.</p>	

Vi er nå i et skjæringspunkt rundt skrogtilstanden, der vi fremdeles har mulighet til å kontrollere nødvendige utbedringer av skroget før det eventuelt gis omfattende pålegg fra myndighetene. Det er derfor essensielt at stålarbeid inngår som en sentral del av fremtidige utbedringer.

Grunnet omfanget og utbedringsbehovet, er det lagt opp en todelt gjennomføringsplan, der fase 1 innbefatter maskinromsområdet, og fase 2 primært inkluderer vannlinjebeltet rundt banjer.

Fase 1
Hudplater rundt maskinromsområdet.

Vil medføre demontering av utstyr i maskinrommet og lugarer på nedre dekk for tilkomst, deretter innvendig overflatebehandling. Det vil være naturlig å vurdere utskiftning av gammelt utstyr, rør, elektrisk etc ved remontering.

Fase 2
Hudplater rundt vannlinjebeltet, banjer.

Medfører demontering av innredning langs skutesider på banjer. Forventes å kunne monteres uten større ombygginger da innredningen er modulbasert. Må likevel sette inn ny isolasjon og kledning, samt vurdere utskiftning av rør/elektrisk bak innredning.

RIGG

Riggen har vært gjenstand for regelmessig vedlikehold. Dette vedlikeholdet gjøres primært av eget mannskap, og krever i stor grad spesialkompetanse. Det er et uttalt ønske at denne kompetansen skal utvikles og vedlikeholdes gjennom praktisk arbeid om bord, da det i mange tilfeller er krevende å skaffe dette utenfra. Stiftelsen anser det samtidig som viktig at vi bidrar til å opprettholde fagkunnskap om gamle håndverks-tradisjoner og metoder.

I januar 2023 ble det gjennomført en ekstern tilstandskontroll av all løpende og stående rigg. Dette ble utført av Sailmaster BV, som har spesialkompetanse på rigging av gamle seilskip. I all hovedsak ble dagens tilstand bekreftet tilfredsstillende, men med noen fokusområder i tiden fremover:

- Det er ca 40 år siden stående rigg og master ble demontert og til dels fornyet. Det er derfor et behov for å demontere alle tre master for innvendig inspeksjon, vedlikehold og etter-syn, samt å fornye stag, vant og øvrige deler av stående rigg.
- Tidligere vedlikehold er dokumentert i varierende grad, med en forbedring de senere år. Det vil derfor være viktig å systematisere dokumentasjonen i tiden fremover.
- Den tekniske beskrivelsen av riggen er av varierende kvalitet, og mye baseres på gamle tegninger som ikke nødvendigvis gjenspeiler dagens løsninger. Det vil derfor være ønskelig å gjennomgå dette systematisk, der man får en strukturert beskrivelse av riggen, og i størst mulig grad ensretter den etter de tradisjonelle løsningene der disse fremdeles er egnet. Dette vil også være et viktig arbeid for å kunne videreformidle kunnskap om rigging av seilskuter til øvrige interesserte.

En komplett demontering og delvis fornyelse av stående og løpende rigg er nødvendigvis en tids- og ressurskrevende prosess. Det vil i størst mulig grad være ønskelig at vårt eget mannskap deltar, både for erfaringsoppbygging og kostnads-kontroll. Hoveddelen av dette arbeidet er planlagt ved neste hovedklassing i 2026, der en del forberedelser og prefabrikeringer vil gjøres i forkant.

Stiftelsen ønsker å benytte denne anledningen til å tilby strukturert opplæring og kompetansebevis for riggarbeid, både for eget mannskap tilknyttet skuta, samt andre interesserte. Dette vil være med på å sikre kompetanse innen tradisjons-håndverk, noe som vil være viktig for store deler av det maritime miljøet i Norge.

MASKINERI

Skipets maskineri er i hovedsak i god stand, men mye er preget av langvarig bruk. I forbindelse med stålutskiftninger i maskinromsområdet (fase I), må det meste av maskineri og utstyr i maskinrom, akslingstunnel og casing demonteres for å sikre tilkomst til stålarbeidet. Det vil da være naturlig å vurdere eventuelle utskiftninger og oppgraderinger, samt gjeldende og kommende regelverkskrav innenfor sikkerhet og miljø.

UTBEDRINGSPLAN

Det er utarbeidet en prioritert oversikt over identifiserte utbedringer. Disse er lagt inn i periodiske planer i tråd med planlagte verkstedsopphold for lovpålagte inspeksjoner av Sjøfartsdirektoratet og DNV. Det er i planleggingen søkt å optimalisere nedetid, arbeidsflyt og gjennomførbarhet, i tillegg til en vurdering av finansieringsbehov. I all hovedsak er det essensielle og nødvendige utbedringer som ligger til grunn, der eventuelle utbedringer av mer ønskelig karakter er utelatt.

ESTIMERTE KOSTNADER

På bakgrunn av dagens status og tilstand, samt indikert utbedringsbehov er det utarbeidet kalkyler over forventede kostnader. I all hovedsak er de større arbeidene forsøkt samkjørt i tid, og knyttet opp mot planlagte klassinger og sertifikat-fornyelser. Større vedlikeholdsperioder vil også føre til tapte inntekter i disse periodene, noe som i praksis også utgjør en viktig del av kostnadskalkylene.

Oppsummert er de estimerte kostnadene som angitt i tabell på side 29. Dette er kostnader som går utover normale drifts-kostnader og egeninnsats i form av mannskapskostnader. En stor del av kostnadene i forbindelse med hovedklassing i 2026, er allerede sikret, og det jobbes aktivt med å sikre resterende.

VIDERE PLANLEGGING OG AKTUELLE VERFT

Oppgraderingene krever en grundig planlegging for å sikre nødvendig kontroll på tidsramme, kostnad og utførelse. Det er derfor allerede innledet diskusjoner med aktuelle verft, engineeringselskaper og andre samarbeidspartnere. Enkelte av disse aktivitetene krever investeringer på et tidligere tidspunkt, og dette er hensyntatt i den periodiserte kostnads-oversikten.

Det er ønskelig at prosjektet gjennomføres i Norge. Dette for å sikre at midlene i størst mulig grad benyttes i Norge, samt at kompetansen om Christian Radich og seilskuter generelt opprettholdes i Norge. Det er i så måte gjort innledende sonderinger med totalt 5 aktuelle verft.

Håkon Sølusborg
Teknisk sjef

	Mellomklassing	Hovedklassing	Mellomklassing	Hovedklassing
	2023/24	2026	2028/29	2031
Skrog	Rengjøring og maling	Fase 1: Større stålutskiftninger i akterskip/maskinromsområde. Stålarbeid i kjettingkasser. Rengjøring og maling.		Fase 2: Stålutskiftning av vannlinjebeltet midtskips/banjer.
Maskineri	Rørutskiftninger Hovedoverhaling HVM	Oppgradering av maskinrom og komponenter	Rørarbeid	Rørarbeid
Dekk	Løpende vedlikehold	Løpende vedlikehold	Løpende vedlikehold	Løpende vedlikehold
Rigg	Overhaling av løpende/stående rigg	Komplett overhaling av løpende og stående rigg, inkl. master og rær	Løpende vedlikehold	Løpende vedlikehold
Annet		Oppgradering av baderom på hospital og offisersgang Oppgradering av vaskeri		

	Mellomklassing	Hovedklassing	Mellomklassing	Hovedklassing
	2023/24	2026	2028/29	2031
TOTALT ESTIMAT	3.245.000	54.923.000	3.858.000	31.234.000
Tapt inntekt	850.000	12.000.000	1.500.000	12.000.000
TOTAL KOSTNAD	4.095.000	66.923.000	5.358.000	43.234.000

Flytende kulturminne

Selskabet for Oslo byes vel har tildelt Christian Radich det **BLÅ SKILT**. Dette er første gang det blå skilt blir tildelt et bevegelig kulturminne. Kriteriet for skiltet er at stedet er knyttet til en betydningsfull person, en historisk begivenhet eller en bygning.

Vi er stolte og takknemlige for den anerkjennelsen og den oppmerksomheten dette gir vår stolte skute. Skiltet ble overrakt og montert ved en hyggelig og høytidelig seremoni 15. juni.

SIKKERHET TIL VÆRS PÅ SEILSKIPENE

Et felles bransjeprojekt for de store seilskipene i Norden. I løpet av 2023, ble de seks nordiske skipene enige om å samarbeide for å utvikle en veileder for sikkerhet til værers på seilskipene.

En ulykke i 2022, førte til en gjennomgang av skoleskipenes sikkerhetssystemer. I løpet av 2022 og 2023, har Christian Radich og mange andre skip lagt om til sikkerhetssystemer der de som går til værers skal være sikret til enhver tid. Planlegging og installasjon av dette utstyret er en stor jobb i seg selv. I tillegg må skipet dokumentere at det er tatt fornuftige veivalg og at opplæringsystem og holdnings-skapende arbeid blir fulgt opp riktig. Underveis møtte man mange ubesvarte spørsmål og savnet en god kunnskapsbase for å kvalitetssikre arbeidet.

Christian Radich tok derfor initiativ til et felles bransjeprojekt i Norden for å samle erfaringer og sammen etablere en bransjestandard for riggsikring på seilskip. Dette ble godt mottatt av

våre kollegaer på skipene Statsraad Lehmkuhl, Sørlandet, Danmark, Georg Stage og Gunilla. På STI-konferansen i høst, ble også riggsikring et tema. I den forbindelse var det stor interesse for å følge det arbeidet de nordiske skipene var i gang med.

Skipene har så langt opprettet en felles kunnskapsbank, der vi deler relevante dokumenter, vi jobber med kursing av de involverte og har kontakt med fagkompetanse innen sikkerhet i høyden. Jo Leif G. Strønen hos oss har fått avsett noe av sin stilling til å lede dette prosjektet og vi har fått tilsagn om prosjektstøtte fra stiftelsen UNI. I løpet av 2024, håper vi å ha klar en veileder og slik legge grunnlaget for en fremtidig bransjestandard for sikkerhet til værers på seilskipene.

Prosjektbeskrivelse

Skoleskipene har alltid vært svært opptatt av sikkerheten for alle om bord. Visjonen for arbeid til værers er den samme som før:

– Ingen skal falle ned –

Nyere hendelser, samfunnsutvikling og teknologisk utvikling gjør det tydelig at et paradigmeskifte for fallsikring på seilskipene er underveis.

Mange mener det er på overtid å innføre «sikring hele veien». Enkelte på skipene sverger fremdeles til sunn fornuft og «en hånd for deg selv, en hånd for skipet». Erfarent mannskap frykter også at for stort fokus på utstyr og tekniske løsninger vil føre til økt risikovilje blant de som går til værers.

Det er svært nyttig for skipene å få definere nye systemer og retningslinjer for fallsikring selv. Slik kan de sikre at systemene vil fungere best mulig i forhold til arbeidets art og medfølgende risiko. I prosessen vil bevissthet og eierskap til temaet kunne øke betraktelig i skipsbesetningene. Samtidig vil eksisterende arbeidsmetoder og prinsipper for opplæring, kontroll og vedlikehold kunne systematiseres og videreutvikles for å opprettholde den gode sikkerhetsbevissthet som har eksistert på skipene i generasjoner.

Mål for prosjektet

Etablere bransjestandard for arbeid i høyden på seilskipene

Det er viktig at fremtidige myndighetskrav blir formålstjenlige og oppnåelige for seilskipene. Bransjeprosjektet skal sette skipene i stand til å utveksle erfaringer, avdekke felles utfordringer og behov, finne løsninger og dokumentere gode valg i alle steg for å opprettholde adekvate sikkerhetsbarrierer for arbeid til vær.

For skipenes overordnede sikkerhet under seil, må valgte løsninger så langt mulig opprettholde kapasitet og mulighet for effektiv forflytning i riggen. Gjennom dette prosjektet håper skipene å komme i en posisjon der produsenter av sikringsutstyr er interessert i å videreutvikle utstyr spesielt for bruk på seilskip.

Ønsket resultat

Prosjektet skal utvikle en veileder som beskriver og drøfter tilgjengelige valg av tekniske løsninger, hvordan skipene bør bygge opp gode internopplærings-system og gode prosedyrer for forflytning og arbeid til vær. Den skal også beskrive krav til dokumentasjon, avviksrappoterering, revisjon og dokumentert vedlikehold for hele systemet. Denne veilederen vil danne grunnlag for å etablere en internasjonalt anerkjent bransjestandard

Deltakere

Statsraad Lehmkühl
T/S Gunilla
Fullriggeren Sørlandet
Skoleskibet DANMARK
Georg Stage
Christian Radich

Jo Leif Strønen
Prosjektleder

WINDJAMMER

LETTMATROSPROGRAMMET

SIRKELEN SLUTTES

Jo Leif G. Strønen – koordinator Windjammer lettmatros

Foto: Jo Leif Strønen

Med Windjammer lettmatros slutter sirkelen for noen av våre Windjammere. Ungdommer kommer til oss fordi de opplever en form for utenforskap.

Gjennom Windjammer livsmestring, finner mange ny retning i livet. En andel av disse får i tillegg smaken for sjølivet og mange har søkt seg utdanning for å jobbe til sjøs. Nå kan disse søke seg til lettmatroskurset og gå videre til sjøs med kompetanse og yrkesstolthet fra Christian Radich. Både ungdommene og vi som jobber i stiftelsen, har god grunn til å være stolte av dette. Det er også verdt å tenke på hvor godt dette stemmer med formålet for opprettelsen av «Comité for Indkjøb av Skib for Gutter bestemt til Sømænd» i 1878.

Parallelt med etableringen av Windjammer, har det vært et oppsving i den maritime næringen og det er nå stort behov for arbeidskraft til sjøs. Mange rederier har strevd med å finne nok

kvalifisert mannskap, særlig til underordnede stillinger. Dette gir muligheter for våre Windjammere med nyvunnet maritim interesse. Dessverre er det ikke like lett som før å bare gå til sjøs. I dag er det vanlig å ta videregående utdanning med påfølgende læretid. Ønsker man å jobbe seg opp uten skolebakgrunn, kreves kostbare sikkerhetskurs og gode kontakter for å få en sjanse. Begge disse veiene kan fremstå utilgjengelige for mange Windjammere.

Med referanser til slik ungdom startet på sjøen for noen tiår siden, ønsket vi å tilby styrt praksis om bord, der utvalgte windjammere kunne få de viktigste obligatoriske kursene, samt fartstid og erfaring til å kunne starte i arbeid på skip. Om vi kunne finne partnere i den

maritime klyngen, som ville forplikte seg til å ansette «våre» lettmatros, ville vi kunne tilby en direkte vei fra utenforskap til jobb. Når vi presenterte ideen for representanter for næringen opplevde vi stor entusiasme og optimisme, så da var det bare å dra i gang. I løpet av første kurs signerte rederiene Siem Offshore, Viking Supply Ships og DOF avtaler som partnere til lettmatrosprogrammet. I høst kom Boreal med på laget med stor entusiasme og innsatsvilje og vi er i positive samtaler med flere i bransjen. Alle partnerrederiene har forpliktet seg til å ansette lettmatros i praksisstillinger etter fullført kurs og bidrar økonomisk tilbake til kurset basert på hvor mange lettmatros de tar imot fra oss.

Foto: Olav Henden

Ungdommene stod på som best de kunne og viste at de var villige til å tåle litt usikkerhet for å få dette til. Mannskapet trådte til med erfaring, omsorg og stå-på-vilje for å løse utfordringer ettersom de ble synlige, og kurset tok form. Etter hvert ble det tydelig at vi kom til å sende fra oss lettmatroser som Christian Radich kan være stolte av, men de manglet fremdeles en god tittel i kursperioden.

Tidligere, når ungdom gikk til sjøs, startet de gjerne med å sette sjøbein som dekksgutter. Ettersom de viste seg dugelige til å håndtere seg selv, kunne de begynne å lære seg dekkarbeid som jungmenn. Når de senere gjorde nytte for seg som arbeidere for skipet, kunne de med stolthet mønstre opp til lettmatros. Fremdeles kreves 6 måneders effektiv fartstid for å mønstre på et profesjonelt skip som lettmatros. Med omfattende erfaring på dekk, ble noen fullbefarne sjøfolk og kunne ta ansvar som matros. Som Windjammere har kursdeltakerne satt sjøbein om bord og nå skal de lære sjømannskap. Vi kom derfor frem til at det var riktig å gi kandidatene den gamle yrkestittelen jungmann i opplæringsperioden.

Etter hvert som jungmennene ble komfortable i sine nye roller har mange vist seg å være til god inspirasjon for windjammere. Jungmennene blir eksempler på at man kan lære seg

Foto: David Brækkan

Fra windjammer til lettmatros

I januar 2023 mønstret sju spente ungdom på Christian Radich i Las Palmas. Alle hadde deltatt på Windjammer livsmestring og skulle nå bli de første som gjennomførte vårt lettmatroskurs. På vei om bord gjennomførte de en ukes sikkerhetskurs før de fikk utdelt første utkast av loggboken «grønnskolling» og ble satt i arbeid. Det var et stort steg å gå fra windjammer, med hovedansvar for egen utvikling, til å få plikter og ansvar som mannskap om bord. Nå måtte kandidatene hente frem ekstra pågangsmot for å møte mer formelle krav til punktlighet og arbeidsresultat. Mange måtte ta et oppgjør med egen oppfatning av kapasitet og praktiske evner. Det er også en utfordrende balansegang å bo på banjeren sammen med nye Windjammerkull og samtidig opprettholde en profesjonell distanse som mannskap om bord.

I starten ble det forvirrende og uoversiktlig, både for ungdommene og mannskapet. Hvem har ansvaret? Forstår de at de er mannskap og ikke Windjammere lenger? Kan de nok til å utføre enkle jobber? Skal de ha egne undervisningstider? Hvordan gi god opplæring uten tung teori? Hvordan dokumentere kompetanse uten prøver og innleveringer? Får vi til nødvendige kurs uten internett og e-læring? Tåler de direkte tilbakemeldinger? Alt dette var spørsmål som både ungdommene og besetningen måtte forholde seg til.

Foto: David Brækkan

systemene om bord og at det kan vente spennende muligheter etter fullført Windjammertokt.

Den 12. mai var første kull med lettmatrosere klare til å mønstre av. Det ble en stolt dag for mannskapet. En gjeng litt forvirrede ferskinger mønstret på i januar. Nå hadde de vist begynnende yrkesstolthet og forståelse av egne praktiske evner gjennom fire måneder om bord. Med en siste tale om viktigheten av å være gode ambassadører for skipets arbeidsmoral og yrkesstolthet, gikk sju stolte, nye lettmatrosere i land etter det første Windjammer Lettmatroskurs på Christian Radich. De fleste av dem skulle rett ut i jobb som lettmatrosere på moderne skip.

Ut i jobb

I løpet av 2023 fullførte 14 windjammere lettmatroskurs om bord, sju i mai og sju rett før jul. I mai var seks av sju klare til å reise ut. Fem av dem er ferdige med prøvetid i sine nye rederier og går nå i faste stillinger der. Vi har fått veldig gode tilbakemeldinger fra deres nye arbeidsgivere. En av de mannskapsansvarlige uttalte at de utmerker seg i forhold til ordinære lærlinger i motivasjon og kan sammenlignes med gode andreårs-lærlinger når det gjelder praktiske ferdigheter. Noen av lettmatrosene trenger en god del ekstra oppfølging på vei inn på neste skip, dette opplever rederiene som en meningsfull investering. Gjennom dette bidraget til Windjammerprogrammet får rederiene kombinert en god arena for å rekruttere

Foto: David Brækkan

Foto: David Brækkan

Foto: David Brækkan

unge mennesker til sjømannsyrket med samfunnsnyttig innsats.

Rett over nyttår var igjen seks av sju kandidater klare til å reise videre ut, fem av disse har allerede signert med sine nye rederier og vi gleder oss til å følge med på deres videre reise. Vi holder kontakten med alle lettmatrosene, leter muligheter sammen med de som ennå ikke er videre og heier på våre nye ambassadører i moderne sjøfart. Om noen år kommer kanskje noen av dem tilbake som fullbefarne sjøfolk for å videreføre skoleskipsarven på Christian Radich?

MÅLET ER EN JOBB INNEN FISKERI ELLER AKVAKULTUR

Vi møter Jo Martin Krogstad på S/S Vega. Han skal starte på lettmatroskurs i skiftet april/ mai og jobber på Vega, mens han venter. De siste årene har flere Windjammere nytt godt av et tett samarbeid mellom Christian Radich og Vega. I vintersesongen ligger Vega stille, og det er mye vedlikeholdsarbeid som skal utføres. Da er det både plass til og bruk for, en håndfull ungdom som trenger aktivitet og arbeidspraksis.

Jo Martin har lenge visst at han vil bli sjømann, men har ikke helt funnet veien, forteller han. For et års tid siden befant han seg i en uinspirerende jobb og uten et godt sosialt nettverk. Han måtte gjøre noe med livet sitt. Når han hørte om Windjammer-programmet, meldte han seg på før han hadde forstått helt hva det var. I starten trodde han mest at det var en ukes eventyr der han kanskje kunne finne noen nye venner, mens han tenkte på veien videre. Når han satte seg grundigere inn i hva han hadde meldt seg på, fant han ut at dette hadde mye større potensiale for personlig utvikling. I tillegg oppdaget han lettmatroskurset og bestemte seg for å kvalifisere seg til det.

Windjammer Voyage 19 ble et riktig eventyr og gikk altfor fort! Det bød på sterke naturopplevelser, styrket selvtillit og nye venner – noen for livet. Havet følte virkelig som det rette element for ham og det eneste negative han kan huske var at det ble servert reker en dag, uttaler han med et lurt smil. Jo Martin var ikke i tvil da han sendte søknad om å komme tilbake på lettmatroskurs til våren. Med gode referanser fra mannskapet om bord, ble den veien ganske kort.

Foto: Vegard Hansen

Jo Martin mener oppgavene han får hos Martin er varierte og føles relevante i forhold til videre opplæring mot sjømannsyrket. De får god og strukturert veiledning av mannskapet her og det blir et hyggelig lite fellesskap med de to-tre andre som bor på Vega i ukedagene. Det skal likevel bli veldig fint å komme til havs med Christian Radich igjen. Der ser han frem til sterke naturopplevelser, utfordring og frihetsfølelse langt oppe i riggen, kameratskapet om bord og masse ny læring.

Han gleder seg også masse til å få jobb på en moderne båt etter kurset og lære enda mer om sjømannsyrket. – Jeg håper litt at jeg ikke starter med en båt der «lasten går om bord selv», sier han med nok et lurt smil. Han er veldig interessert i å komme på en båt som jobber innen fiskeri eller akvakultur, men er åpen for det meste. Uansett gleder han seg til å lære masse nytt det neste året, for – *Knowledge is power!* – avslutter han.

Jo Leif Strønen

FAKTABOKS

S/S Vega er en av skutene i en familiebedrift basert i Oslo. Martin Lindholm driver Vega til daglig, har tidligere jobbet på Christian Radich og brenner, som oss, for å gi unge mennesker nye muligheter i livet. Etter hvert har han hatt en god gjeng windjammere utplassert i kortere eller lengre perioder. Noen trenger et sted å jobbe i et fellesskap for en periode, andre vil fortsette å utforske en gryende interesse for det maritime. Ofte får ungdommene dette godkjent som arbeidspraksis hos NAV. Både vi som formidler kontakt og Martin er stolte over hvordan mange av ungdommene som er innom Vega vokser med oppgavene sine.

VI TAKKER VÅRE PARTNERE
OG STØTTESPILLERE SOM HAR
BIDRATT TIL REALISERING AV
WINDJAMMER LETTMATROS

OSLO MARITIME STIFTELSE

Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse

SIEM Offshore

VIKING SUPPLY SHIPS
SHIPOWNERS

DCF

BOREAL

A. WILHELMSEN
FOUNDATION

NHO
Sjøfart

Norges
Rederiforbund
Norwegian
Shipowners'
Association

EN MANGFOLDIG SKUTE

Christian Radich er en fantastisk arena for unike arrangement og nettverksbygging. De store dekkene gir utrolige mange muligheter, både på fjordturer og arrangement ved kai. Dette utnytter vi så mye som mulig i vår- og høstsesongen. Kalenderen er vårt viktigste verktøy, her tilpasser vi etterspørsel på leie med egen-produserte arrangement for å få færrest mulig liggedager ved kai.

Skuta er blitt et treffsted **17. mai** i Oslo. Vi sjekket værmeldingen og dekket bord på kaia. Mens vi hadde barsservering om bord. På kaia ble det servert alt fra fish'n ships til is, pølser og boller. På de 4 timene vi lå til kai hadde vi cirka 1000 besøkende.

Like stor stemning da vi feiret **St. Hans i Sandefjord**. Som avslutning på Sandefjordsuken 2023 var vi med i den tradisjonsrike feiringen i Sandefjord. Christian Radich ledet an båtkortesjen som første gjesteskip og fjorden myldret av pyntete båter. Langs kaiene stod folk og vinket med flagg, det var 17-mai stemning på nytt.

Christian Radich er en viktig brikke i **Norshipping** som blir arrangert annet hvert år. Skuta leies ut som møteplass de dagene messen foregår. Her skjer viktige, uformelle møter, de store dekkene har plass til mange gjester og skuta «koker» de dagene dette foregår.

Vårsesongen er en herlig blanding av denne typen arrangement samt **charterturer, korte skoleturer og fjordturer**. Vi satser mer og mer på overnattingsturer enten for skoler eller firmaer, det er det skuta passer best til.

Arendalsuka, som alltid arrangeres andre uke i august, ble også en suksess. Vi arrangerte et to dagers tokt: Med kurs mot Arendalsuka» som ble fulltegnet og som vi fikk god tilbakemelding på. I Arendal ble skuta leid ut til arrangement hver dag, og de fleste har kommet tilbake for å leie dekksplass også i 2024. Vi opererte også som hotellskip, gjester kom og gikk hver dag, en stor utfordring for sersjanten, men det fungerte veldig bra. Arendalsuka slutter helt på tampen av skoleferien og vi satte opp et familietokt på vei hjem, også dette ble utsolgt.

God stemning 17. mai

Christian Radichs Venner stod for vaffelsteking på Havnelangs i september. I underkant av 2500 var innom skuta.

Oslo havnelangs

Oslo Havn

Oslo

Fotos: Jakob Carlsson

Skuta var en populær arena under Arendalsuka i august.

St Hans tur i Sandefjord

SEA NORWAY OG TALL SHIPS RACES

Sommeren var en herlig blanding av Sea Norway og Tall Ships Races, familieturer og teambuildings-turer. Skuta gjør noe med oss når vi er på tur. Det er ikke bare opplevelsen av mestring og utfordring eller den storslåtte naturen som slår en som viktigst. Nei, det er menneskemøtene, atmosfæren blant medseilerne som de fleste fremhever.

Sesongen startet med en fullbooket skute og seilas til Skagen. God stemning om bord, til tross for motvind begge veier og lite seilevind. Ja noen modige badet til og med fra skuta før ankomst Oslo. Familietokt er kommet for å bli, årets ble arrangert i pinsen og gikk til Koster. Det er spennende å observere at alder «forsvinner» når yngstemann er tøffest om bord. De unge finner hverandre fort og nye vennskap oppstår. Det er ikke bare de yngste som får nye venner om bord:

– Som førstereis ble man svært godt tatt imot både av mannskap og medseilere. Ubeskrivelig bra kjemi innad i vaktlaget, og det er jo ingen selvfølge. Stortrivdes på tur. En fantastisk opplevelse.

Medseiler sommeren 2023

Sea Norway og Tall Ships Races

Sea Norway startet i Sandefjord, dagen etter en fantastisk St. Hans feiring. Første tur gikk mot Skagen hvor vi ble et døgn før vi satte kursen mot

Stavanger. Neste etappe brakte oss til Færøyene hvor medseilerne også fikk sightseeing i Torshavn og siste etappe gikk fra Bergen til Fredrikstad og Tall Ships Races.

2019 var siste gang vi deltok i Tall Ships Races, så forventningene var store både blant mannskap og medseilere. Vi deltok fra Fredrikstad til Lerwick på Shetland og videre på regattaen fra

Tall ship races 1. premie

Ved kai i Lerwick. Og på øya Yell ble vi møtt av vikinger.

Foto: Lakota Clubb

Foto: Berline Aaroe

Lerwick til Arendal. Vi delte det i tre etapper, med stopp i Stavanger og flere meldte seg på to etapper. Så mange som 24 meldte seg på alle tre etappene. I stedet for å satse på usikre dekkelseskaper i havn, valgte vi å inkludere natten før og natten etter for medseilerne slik at de fikk oppleve litt av livet i havnene også. Da seilassen fra Lerwick ble forsinket fordi medseilerne ikke kom tidsnok til skutene, var vi ekstra glad for denne ordningen. Vi kunne stille på startstreken til riktig tid.

Under Tall Ships Races er det mange unge medseilere med, det er jo det at ungdom skal møtes og få seileropplevelse som er hele hensikten. Om man har seilt før eller ikke spiller ingen rolle, her stiller alle likt. Medseilerne kom om bord i Fredrikstad mandag 17. juli, dagen før avreise og alle ble kalt opp på stordekk på ettermiddagen. Først ble fast mannskap presentert, deretter ble alle medseilerne ropt opp og fordelt i vaktlag. Nå kunne sikkerhetsgjennomgang og familiarisering for å bli kjent med livet om bord og skipets rutiner, starte. Så var det riggtrening for de som tenkte seg opp i mastene for å jobbe med seilene. Utseiling fra Fredrikstad var dagen etter. Været var ganske ruskete langs sørlandskysten så noen fikk nok kjenne på sjøsyken. Selve seilassen tok tre dager, så gjorde skuta et stopp i Sirevåg, her mønstret noen av og i Stavanger kom nye på.

Ny omgang med familiarisering for de nye som kom om bord. Når over 70 mennesker i alle aldre bor og sover tett på banjer, i hengekøyer og fastkøyer, krever det at alle tar hensyn til hverandre. Sersjanten som er ansvarlig for banjer er streng på at alt tøy og personlige saker må ryddes bort og hengekøyer må ruller sammen når man ikke er på vakt. Når man blir purret kl. 04 om morgenen er det greit å ha

klærne lett tilgjengelig for å komme tidsnok til mønstring. Vinden var god over Nordsjøen og vi ankom Shetland tidligere enn planlagt, så vi gikk til kai på øya Yell. Her bor det 200 mennesker og de hadde stelt i stand til fest på grunn av Tall Ships Races. Flere skuter kom til og vi fordoblet vel folketallet den kvelden. Unge og gamle i skjønn forening danset lokal dans, alle ble dratt med. En aften vi sent glemmer! I Lerwick fikk vi kongelig besøk av

HRH Princess Anne, hun tok seg god tid om bord. Det var pga Windjammer Livsmestring at Tall Ships Lerwick hadde valgt Christian Radich for det kongelige besøket. I Lerwick gjorde mannskap skuta klar for regattaen! Christian Radich ledet lenge og så døde vinden! Men kaptein Clas Jagdum med mannskap og erfarne og uerfarne medseilere vant 1. premien i klasse A!

Ida Rosenvinge

SEA NORWAY 2024

ATLANTERHAVSTOKTENE 2025

Sea Norway 2024

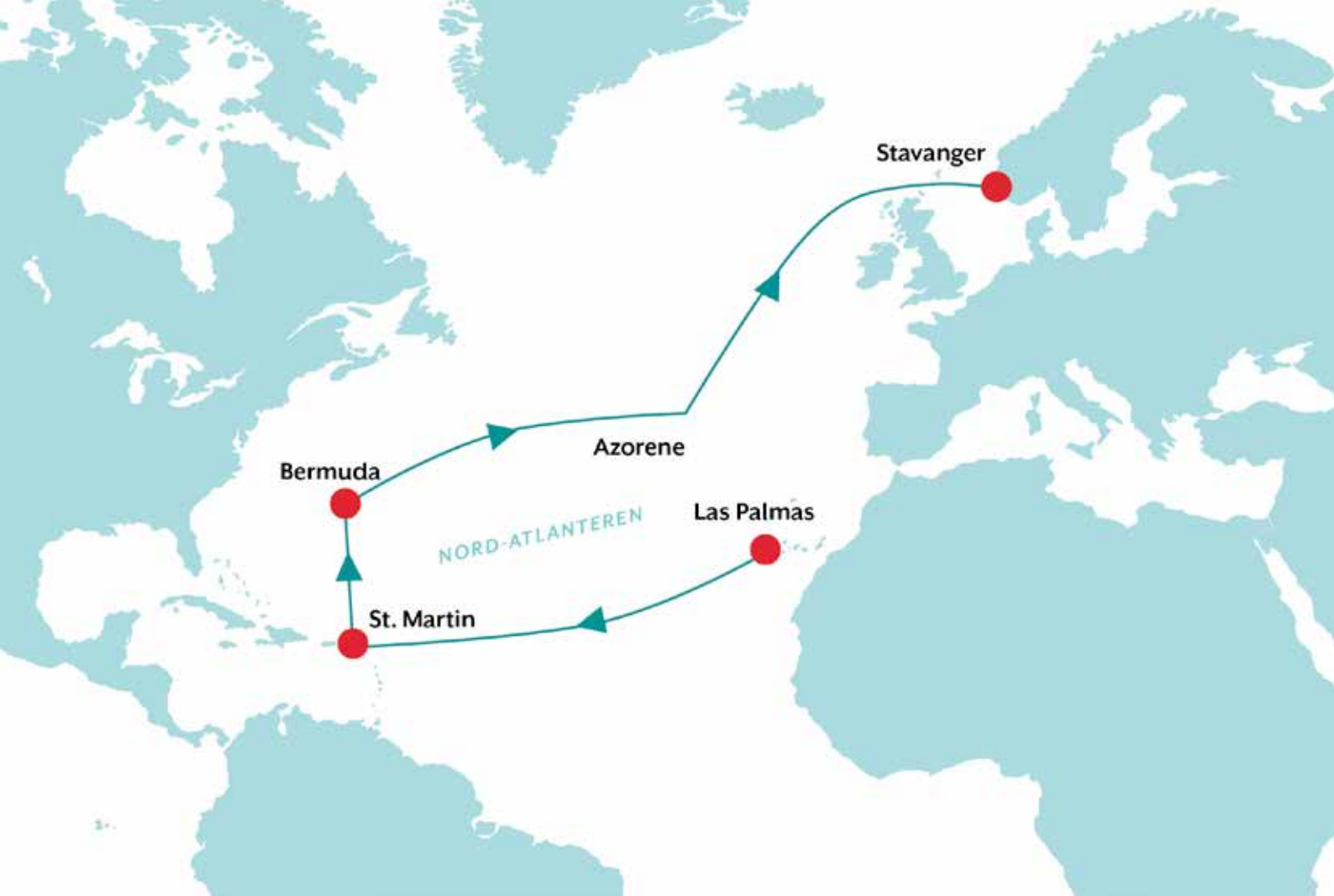
(KART OG TABELL SEA NORWAY)

2024 blir det Sea Norway med mange flotte etapper langs kysten av Norge. Du ser alle etappene på kartet. Bodø er utnevnt til Europeisk kulturhovedstad 2024. Skuta vil være flaggskip for Bodø 2024. Flere av stoppene underveis vil preges av dette samarbeidet med aktiviteter i regi av Bodø2024 i Oslo, Stavanger, Bergen og Bodø. Skuta vil ligge en uke i Bodø i juli og ha forskjellige arrangement om bord før vi setter kursen syddover igjen.

SEA NORWAY VOYAGES – 2024

	DEPARURE		ARRIVAL	
1	Oslo	Wed 19 June	Stavanger	Mon June 22
2	Stavanger	Tue 23 June	Lerwick	Wed June 26
	Lerwick	Thu 27 June	Bergen	Sun Jun 30
3	Bergen	Mon 1 July	Kristiansund	Thu July 4
4	Kristiansund	Thu July 4	Bodø	Sun 7 Jul
4	Bodø	Mon July 22	Bodø	Thu July 25
5	Bodø	Thu July 25	Kristiansund	Sun July 28
6	Kristiansund	Sun July 28	Bergen	Wed Jul 31
7	Bergen	Thu Aug 1	Oslo	Fri Aug 9

Atlantehavskrysning 2025

Det er syv år siden vi gjorde seilasen over Atlanterhavet sist. I oktober 2023 lanserte vi Atlanterhavskrysningen som starter i Las Palmas 27 desember 2024. Vi har allerede fått mange påmeldinger, spesielt på første etappen, fra Las Palmas til St. Martin. Overfarten kan gjerne kombineres med neste seilas, mellom de Karibiske øyer, fra

St. Martin til Bermuda, på denne turen vil vi ankre opp og tendre medseilerne inn til land noen steder så de også får en smak av livet på land på De Karibiske øyer. Noen av våre trofaste medseilere har bestilt hele rundturen og blir med på seilasen tilbake til Norge igjen. Det blir litt av en tur! På tilbaketuren har vi som mål å vinne «The

Boston Teapot Trophy», som ble opprettet allerede i 1964. Den som seiler lengst distanse i en periode på 124 timer (5 dager og 4 timer) vinner trofeet. Tenk å seile helt hjem til Norge! Etter mer enn to måneder seilas, ankommer vi Stavanger for mange vil dette være deres livs seilas!

ATLANTERHAVSTOKTENE – 2025

VOYAGE	DEPARTURE/ IN-CHECK	DATE	ARRIVAL	DATE
1	Las Palmas	27. Des	St. Martin	18. Jan
2	St. Martin	21. Jan	Bermuda	4. Feb
3	Bermuda	6. Feb	Stavanger	4. March

TAR FRAM DET GODE I MENNESKET

«Wow – jeg ble så sjøsyk, men turen var helt fantastisk». Jutta Bachmann forteller at tilbakemeldingene Nesodden Rotaryklubb får fra ungdommene de har sponset til å reise med Christian Radich, er så gode at hun skulle ønske så mange som mulig fikk sjansen.

I 2022 fikk Nesodden Rotaryklubb 500 000 kr fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) til å arrangere turer til inkludering av barn og unge over tre år.

–Jeg vil uttrykke takknemlighet overfor Bufdir, og påpeke at uten denne støtten ville vi ikke ha vært i stand til å gjennomføre slike turer for så mange barn og unge, sier Jutta Bachmann som i mange år har vært ansvarlig for Rotarys ungdomsprogrammer. Tidligere har hun også vært distriktguvernør i Rotary med ansvar for 47 klubber, og president i Nesodden Rotaryklubb.

–Så langt er det ingen som sier at de ikke har likt seilturene. Tvert imot, tilbakemeldingene har vært svært positive, og flere har uttrykt at det har vært det beste de har noensinne har vært med på, sier Bachmann.

Alle kan sende inn søknad

Rekruttering foregår gjennom kontakt med blant annet barneverntjenesten og flyktningetjenesten i kommunen, og organisasjoner som jobber for barn og unge, som Frivilligsentral og Røde Kors. Ellers er det åpent for at alle interesserte kan sende inn søknad gjennom websiden til Nesodden Rotaryklubb. I 2023 arrangerte de to turer med rundt 50 unge samt voksne ledsagere.

De fleste ungdommene som gir seg i kast med et tokt med Christian Radich,

kan oppleve tanken på å oppholde seg flere dager på et seilskip som litt skremmende. Derfor arrangerer Nesodden Rotary møter i forkant der de blant annet forbereder deltakerne på mulige utfordringer som bølger og vind. Slik blir de også litt kjent med hverandre og opplegget.

Neste tur Bachmann arrangerer blir i juni 2024 der 30 plasser er reservert fra Oslo til Stavanger

Ble sjøsyk – men det var likevel magisk

–Når en sover under dekk i hengekøye, så er det ikke stort rom for krangling. En blir tvunget til å jobbe sammen for at båten kan seile. Deltakerne blir utfordret å trå utenfor sin komfortsone, noe som gir dem en følelse av mestring og bidrar til personlig vekst, sier Bachmann, som har flere skjellsettende historier å fortelle.

–En gang arrangerte vi tur for en gruppe unge flyktninger. Det var høst og masse vind på Skagerak, som resulterte i at alle ble sjøsyke. Til tross for de utfordrende forholdene på sjøen, viste ungdommene et uforglemmelig samhold og opplevde turen som helt magisk.

En del deltakere sliter med utfordrende familieforhold. Bachmann forteller at en gang var det en far med to sønner som uttrykte spesiell takknemlighet fordi turen hadde bidratt til å gjenopprette kontakten mellom dem.

Nylig ga ei mor positiv tilbakemelding på hvor stor pris hun satte på det unike samholdet som oppsto langt utenfor mobildekning: «Ungdommene passet på hverandre, men de fulgte også med på oss voksne, om vi hadde det bra! Omsorgen og samtalene gikk alle veier, på tvers av generasjoner. Det er sjeldent man opplever det i dagens samfunn».

Vekker behovet for samhold

Ungdommene forteller om opplevelser som de sent vil glemme, som å stå ved roret og seile inn mot en uforglemmelig soloppgang.

Bachmann sier at hun selv enda ikke har vært med å seile, og at dette skyldes en opplevelse da hun ble svært så sjøsyk på en katamaran under et opphold i Australia. Men kanskje er hun i ferd med å nærme seg, i alle fall er hun snart ferdig med fritidsskipper-sertifikatet sitt. Hun er lidenskapelig opptatt av ungdomsarbeid, og brenner for å gi så mange som mulig muligheten til å reise ut, da hun ser den enorme verdien det gir for de unge.

–Oppholdet på Christian Radich tar en ut av en individualistisk hverdag der hver og en er opptatt med sin egen mobil, og inn i en verden der en ser viktigheten å hjelpe hverandre. Dette vekker behovet for samhold, og fremhever det gode i mennesket, sier Bachmann.

Lisbet Jære

Foto (alle): Jakob Carlsson

Å VÆRE TIL SJØS ER PERFEKT FOR TEAMBUILDING

Investeringsfondet byFounders har hatt flere teambuildingsturer med Christian Radich. Å være til sjøs, avkoblet fra telefon og plikter, er en unik mulighet til å bli godt kjent, inspirert og skape noe sammen, mener Caroline Frantl-Larsson, kommunikasjonsleder i byFounders.

byFounders er et investeringsfond som investerer i gründere i Norden og Baltikum. Da de skulle arrangere den første teambuildingsturen med Christian Radich, planla kommunikasjonsleder Caroline Frantl-Larsson mange aktiviteter for deltakerne.

–Jeg tenkte at det er viktig at vi har fullt program og hadde masse ideer, men da vi kom om bord skjønte jeg fort at teambuildingen gikk litt av seg selv uten et fast opplegg. Det viktigste var at en hadde tid til å prate, drikke en kopp kaffe og se på stjernene, sier Frantl-Larsson.

Er hundre prosent til stede

Seilasen mellom København og Oslo tar 48 timer. Hvorfor fungerer dette så bra som teambuilding?

–Det handler at om når en er på et skip så har en ikke mulighet til å dra et annet sted. Det er mange travle folk som er med, de er ellers tett på e-post, telefoner, og har hundrevis av saker de skal gjøre hele tiden. Men når de kommer på båten så har de ikke noe viktigere å gjøre enn å være til stede der og da.

Alle som er med på turen blir delt i team og har fire timers vakter. Å gjøre noe fysisk sammen, som i dette tilfellet er å bidra til å styre et skip, ser Frantl-Larsson har svært gode effekter.

– Det er bra at vi jobber sammen, det skaper gode bånd. Samtidig er det vel så viktig at en har tid til å sette seg ned med en kopp kaffe, prate og slappe av. Vi ser at det oppstår veldig mange fine møter og vennskap, og det skapes bånd som er bra for businessrelasjoner.

Fellesskap

Den første turen hadde de i 2017, det var også den offisielle lanseringen av byFounders.

Frantl-Larsson forteller at de fikk svært mange gode tilbakemeldinger, og spørsmål om når de skulle gjøre det igjen. De siste årene har de hatt turer hvert år. De seiler strekningen København til Oslo og tilbake, og de har med rundt 60 stykker på hver strekning. I år gleder de seg stort til å reise i mai.

En viktig visjon for investeringsfondet er at dersom en er flere så vil en nå lengre enn om en er alene. Fellesskap er viktig for dem, og sånn sett passer denne visjonen godt med Christian Radich fordi på sjøen kommer det så godt fram hvor avhengig vi er av hverandre om skuta skal gå framover.

– Når vi investerer i gründerbedrifter så får de ikke bare støtte fra oss, men også fra andre gründerne. Vi opererer som et fellesskap.

Dype relasjoner og inspirasjon

De har fått veldig mange positive tilbakemeldinger fra deltakere: «Jeg møtte så mange fantastiske mennesker. Bortsett fra det å etterligne den berømte Titanic-scenen, var min favoritt å oppleve åpenheten og godheten til alle om bord... og selvfølgelig – klatre til toppen av masta»

En annen skrev:

“The best networking event in the world is not a “event”, it is byFounders voyage”.

– Her er en sammen 48 timer og sover i hengekøyer i lugaren. Det er så mange networking events som er like. Dette er unikt, og det gjør også at de som er med blir ekstra inspirert. Det kan lett bli mer overflatiske når en møtes i det vanlige liv i et konferanselokale. Vi ønsker at det skal skapes dype relasjoner, sier Frantl-Larsson.

Lisbet Jære

Foto (alle): Brian Kind

SKAPER GODE RELASJONER TIDLIG I SKOLEÅRET

Å starte skoleåret med et seilas på Christian Radich, skaper positive ringvirkninger og trivsel for hele skoleåret. Det har lærere ved maritim linje på Færder videregående skole, og ved Fagskolen i Agder, erfart.

I 2023 var det fjerde året på rad Færder videregående skole startet skoleåret med en tur med Christian Radich. Maritime fag (vgs-2) tilbys av 18 videregående skoler i Norge, men på Østlandet er det bare Færder videregående skole i Tønsberg som gir undervisning i det.

– Vi har elever fra sju ulike fylker og mange har flyttet til Tønsberg for å bo på hybel uten å kjenne noen. Hovedmotivasjonen for at vi drar på tur med Christian Radich er å bygge gode relasjoner som kan skape et godt læringsmiljø resten av året, sier adjunkt Øyvind Ustad Andersen. Og to av elevene hadde allerede vært ute og seilt med Christian Radich fra før fordi de hadde deltatt på Windjammerprogrammet

Alle tar vare på hverandre

I tillegg til å skape gode relasjoner, er det selvsagt også et pluss at de får starte skoleåret med å oppleve det de skal studere i det virkelige liv, synes Andersen. De er ute på sjøen, går vakter og er med på de vanlige rutinene på et skip.

– De lever tett på hverandre og jobber sammen, det blir et fantastisk miljø som vi ikke klarer å gjenskape på en skole. Selvfølgelig er det ikke slik at alle blir nære venner med alle, men vi ser at alle blir inkluderte og at de tar vare på hverandre i klasserommet resten av året, sier Andersen.

For lærerne er det også et stort pluss med et opphold på Christian Radich fordi de blir så godt kjent med elevene, og det gjør lærerjobben enklere.

Nærmest ikke frafall

Andersen roser besetningen på Christian Radich for å gjøre en så god jobb med å skape et godt arbeidsfellesskap for elevene. Dette fellesskapet er noe som blir med dem hele året. I de siste årene har de for eksempel så godt som ikke hatt noe frafall.

– Det at frafallet er så lavt handler i stor grad om at det er god trivsel som også er viktig for motivasjonen. Det er nesten for godt til å tro alt det positive vi får ut av disse dagene.

Til sammen var 32 elever fra Færder fordelt på to klasser, både matroser og skipsmotormekanikere, med på turen i 2023.

Studenter fra fagskolen i Agder ble raskt kjent

Også to klasser med nautikere og maskinister var med fra fagskolen i Agder.

– Da jeg fikk spørsmål om det var noen lærere som ville være med på en ukens tokt på oppstarten av skoleåret, tenkte jeg at dette var den perfekte muligheten til å skape en god gruppedynamikk, og bli godt kjent med studentene, sier Kari Skår Dahl. Hun har vært lærer ved fagskolen i Agder siden 2017. Før det jobbet hun blant annet som overstyrmann i redningsselskapet, og tidligere har hun også seilt med Christian Radich.

Dahl ble overrasket over hvor raskt studentene kom i snakk med hverandre med en gang de kom om bord og fikk fordelt oppgaver. De kjente ikke hverandre fra før.

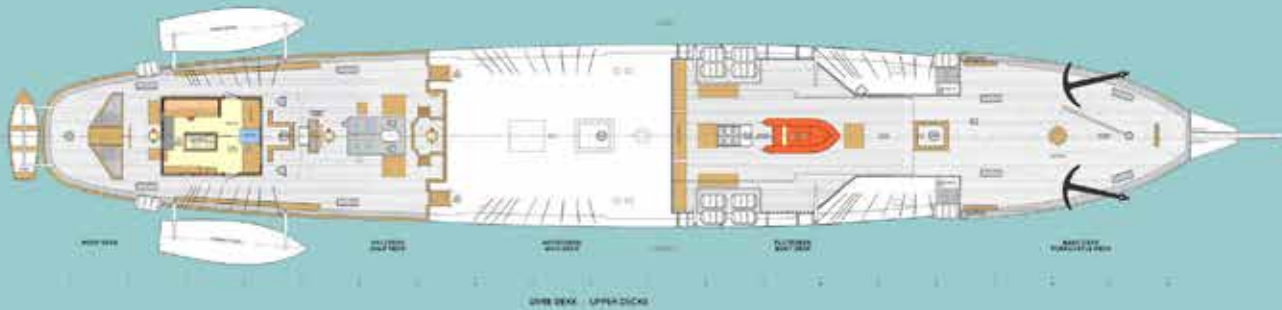
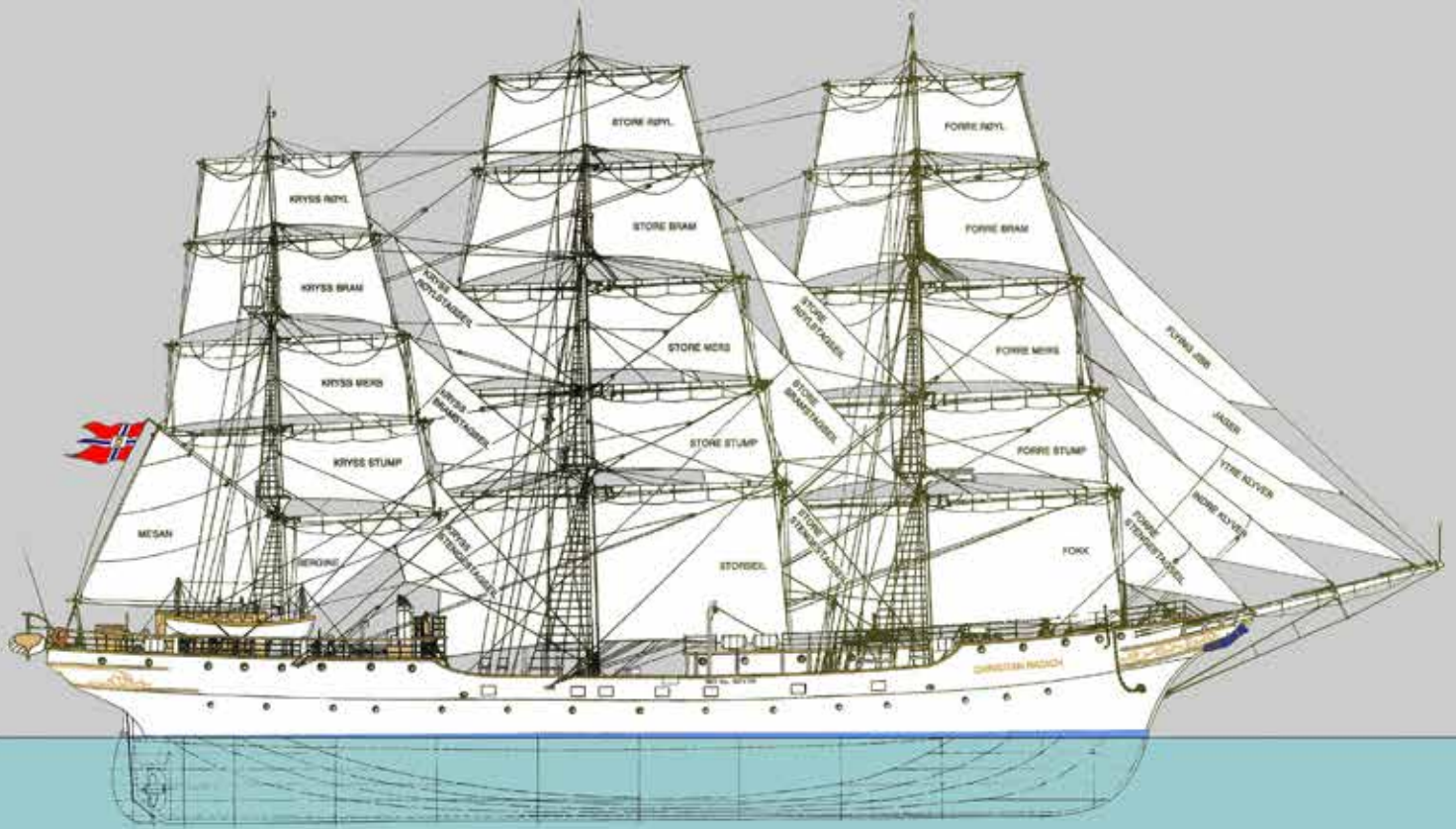
Fornøyde studenter

– Min opplevelse som lærer er at det fra begynnelsen av ble en positiv dynamikk og et godt samhold mellom studentene. Heller ikke vi lærere fikk tildelt lugar, vi skulle sove i hengekøye sammen med elevene på dekk. Det føltes litt uvant og tett, men det var jo en glimrende mulighet til å bli godt kjent med dem, sier Dahl.

Studentene har gitt god tilbakemelding på opplegget, og hun håper de får finansiering på plass slik at de kan gjøre det høsten 2024 også. Slik som Andersen synes hun at det at hun ble så godt kjent med studentene, har gjort lærerjobben enklere.

– Det var virkelig et proft opplegg vi kom inn i, alt fra informasjonen til maten var god. Jeg merker at samhandlingen i klassen er svært god sammenlignet med tidligere år. Og det er også god kontakt mellom klassene. Men jeg er jo inhabil, jeg var jo med på turen, sier Dahl med et smil.

Lisbet Jære

FULLRIGGEREN CHRISTIAN RADICH

SPESIFIKASJONER

HOVEDDIMENSJONER	
Total lengde	62,50 m
Total lengde m/baugspyd	73,00 m
Bredde	9,70 m
Dyp gående	4,70 m
Høyde over vannflaten	37,70 m
Fribord	1,33 m

GENERELL INFORMASJON	
Navn	Sk/S Christian Radich
Rigg	Tremastet fullrigger
Hjemsted	Oslo, Norge
Bygget	Framnæs Mekaniske Verksted, Sandefjord Norge, 1937

SEIL	
Seilareal	1360 m ²
Skværseil	15 stk
Stagseil	11 stk
Mesan	1 stk

FAST BESETNING	
Kaptein	1 stk
Styrmann	2 stk
Båtsmann	1 stk
Tømmermann	1 stk
Matros	4 stk
Maskinist	1 stk
Stuert	1 stk
Kokk	1 – 2 stk
Sersjant	1 stk

TONNASJE	
Nettotonn	198,00
Bruttotonn	663,00w
Deplasement (total vekt)	1050,00 tonn

HOVEDMASKIN	
Hovedmotor	Caterpillar 900 hk
Fart med maskin	10 knop
Fart med seil	Opp til 14 knop
Baugthruster	200 kw

WINDJAMMER 2023

Nok en milepæl

I november markerte vi i Windjammer Livsmestring vårt første jubileum med å invitere våre viktige støttespillere og samarbeidspartnere til en samling på Sentralen i Oslo. Hensikten var å gi innsikt i hva vi har oppnådd hittil. Det gjorde vi gjennom historiene til noen deltakere fra livsmestringsprogrammet og en deltaker fra Windjammer Lettmatros. I tillegg fikk vi også vist frem de solide erfaringene til samarbeidspartnere fra Oppfølgingstjenesten i Vestfold-Telemark, som har vært med nesten fra start og sendt 150 deltakere til programmet. Vi la også frem resultater av egen effektmåling og ekstern forskning i regi av NTNU og Høgskulen i Volda, før visjonæren Vidar avsluttet med å fortelle om fremtidsvisjonene for Windjammer.

Året 2023 karakteriseres av en stadig mer rutinemessig og profesjonalsert drift, med tre meget dyktige og enga-

sjerte Voyage ledere; Kyle, Jarlfryd og Heidi, som alle står for bunnsolid kvalitet og høy gjennomføringssevne. De gjennomfører to programmer hver i året, og står sammen med mannskapet om bord for hele gjennomføringen av Windjammer Livsmestring fra start til slutt.

Samtidig er 2023 også året hvor kapasiteten har blitt testet ut fullt ut med 48 deltakere på siste Windjammer Livsmestringsprogram før jul, i tillegg til 7 deltakere om bord i regi av Windjammer Lettmatros. Dette bød på nye erfaringer i forhold til hva vi kan tåle av belastning, noe som ble tydeligere for alle involverte og fører med seg nødvendige dreininger av kursen videre.

Ofte er det ikke store justeringer av kursen som skal til for å lage store og ofte unødvendige ringvirkninger

i vannet, og derfor er vi nå bevisst på å hele tiden gjøre små nødvendige dreininger, og at de store justeringene skal komme på bakgrunn av en årlig evalueringssprosess og ikke etter hvert enkelt programs evalueringer.

Mot veien videre

Windjammer Lettmatros

Vi kvalifiserer arbeidskraft til et marked med behov for det, og har i 2023 hatt to kull av 8 deltakere på Windjammer Lettmatroskurs. Dette er et praktisk rettet kurs på en alternativ opplæringsarena, som kvalifiserer deltakerne til jobb som lettmatros i et hvilket som helst norsk rederi. På bakgrunn av stor etterspørsel har vi valgt å øke med et ekstra sommerkull i 2024 og vil totalt ha 3 kull med totalt 20-22 deltakere. For mer info om Windjammer Lettmatros, se www.windjammer.no/lettmatroskurs

Foto: OlavHenden

Fra Windjammer Lettmatrosprogrammet

Innovasjon og mot til å tenke nytt

Evnen til å hele tiden tenke nytt og kreativt er ikke bare viktig for å skape nye muligheter, men også for å utvikle perspektivene for de tilbudene vi allerede har gående.

Windjammer Pirates

Vi jobber med muligheten for å etablere et nytt Windjammer-tilbud til ungdom som er tilknyttet barnevernet. Dette har vi erfaring med at er ungdom som trenger mer tid om bord på en skute enn den måneden Windjammer Livs-mestring gir, og i en mindre gruppe med enda høyere voksentetthet.

«Windjammer Pirates» blir et program for unge i alderen 16-18 år der institusjonsplass er, eller kan bli alternativet. Barnevernet skal kunne bruke dette som frivillig tiltak som alternativ til institusjonsplasser på to måter:

Som avslutning på eller forebyggende alternativ til institusjonsopphold. «Windjammer Pirates» er et program på ni måneder i to deler (3+6mnd). For de som fullfører den første delen av programmet, en tre måneders seilas langs norskekysten med seilskuta Vega, venter et seks måneders langt program ombord på fullriggeren Christian Radich i internasjonalt farvann.

Metodikken som brukes er basert på Windjammers grunnmur, og har aktive valg som et sentralt begrep. Dette er en tilnærming som understreker individets evne til å ta valg og ta kontroll over sitt eget liv. Programmet legger hele veien vekt på nåsituasjonen, og mulighetene som ligger i neste skritt. Det er selve evnen til å takle utfordringer som styrkes. Å finne ut hvem en er, og vil bli, er en indre reise. Med vår tilnærming får deltakerne støtte av den klare strukturen og rammen som livet på en skute gir.

Å bo og jobbe på en skute gir en unik arena for personlig utvikling. En intensiv strøm av nye inntrykk i en ny sosial setting skjer uten at de unge opplever seg som gjenstand for tiltak, behandling eller tvang. Samtidig får deltakerne en mengde erfaringer gjennom praktisk arbeid og ekte ansvar. Kontinuiteten som ligger i å være sammen med et mannskap som har både maritim og sosialfaglig kompetanse 24/7, noe som gir helt unike muligheter for bemanningen til å se resultater av sitt arbeid og for deltakere å kjenne seg sett og møtt individuelt.

Windjammer Sail Lab

Vi er opptatt å skape flere «Veien videre» tilbud til våre Windjammere. Windjammer Lettmatros er et slikt tilbud og nå samarbeider vi med initiativtakeren Camille Guillaume om å etablere et nytt tilbud, i første omgang i Bærum Kommune. Sail Lab skal være et verksted som setter søkelys på gjenbruk av seil og andre maritime materialer for å skape unike, håndlagde produkter. Vårt formål er å fremme bærekraftig adferd og samtidig gi Windjammere en meningsfull hverdag og konkret erfaring med praktisk arbeid.

Tilbudet vil i første omgang gi 2 grupper à 5 personer muligheten til arbeidsforberedende trening, ved å være en del av en liten industriprosess som varer i 4-5 måneder og hvor målet er å designe, produsere og selge produktene.

Vidar Pederstad

Foto: Heidi Ellefsen

Foto: Mariann Lisbeth Riise

Foto: Hekko Lunge

WINDJAMMER I VINDEN I 5 ÅR

Det er 5 år siden Windjammer startet, og 700 ungdommer har vært fire uker på Christian Radich og seilt som del av livsmestringsprogrammet. Tre av fire sier de har blitt mer optimistiske etter Windjammer, og mange er kommet i skole og jobb.

–Jeg følte meg på bokstavelig talt på gyngende grunn, sier Siri Elvsborg, prosjektleder for Windjammer. Hun viser til oktober 2018, da var hun voyageleder for det første Windjammer-toktet noensinne.

Hun hadde blitt tipset om at de trengte noen til å lede ungdommene på dette nye spennende livsmestringsprogrammet for unge mellom 16 og 25 år.

–Det var en utrolig spennende erfaring å kaste seg ut i, helt ulikt noe annet jeg har gjort. Og mye har vi lært siden den første seilasen, sier Elvsborg som er utdannet pedagog, og lenge jobbet med enslige mindreårige asylsøkere.

En evaluering av prosjektet, som blant annet er støttet av Sparebankstiftelsen, viser at fra det første kullet var under 40 prosent i jobb eller skole før Windjammer i 2018, mens over 80 prosent er det i dag.

Hektisk pang start

Trenger du en ny start? Windjammer er nettopp starten på en ny reise for unge mennesker som søker nye muligheter i livet.

Ideen til Windjammer er det direktør i stiftelsen Christian Radich, Vidar Pederstad, som står bak. Han ønsket at Christian Radich skulle ta opp igjen sin tradisjonelle rolle som skoleskip siden skuta ble bygget i 1937 for å gi ungdom mulighet til å skaffe seg arbeidserfaring, utdanning og generelt en retning i livet.

Målet er å motvirke utenforskap, og i tillegg til å jobbe i vaktlag får de unge også prøve seg på ulike yrker som båtsmann, kokk, tømmer og maskinmekaniker under seilasen.

Tilhørighet, samhold og mestring

Hva skjer etter fire uker på sjøen? Elvsborg har vært med på en evaluering der de har intervjuet tidligere deltakere og fulgt dem over tid.

–Det som går igjen i svarene er at så mange har slitt og trodd at løpet var kjørt, at de ikke kunne få seg venner. Under seilasen har de fått oppleve tilhørighet og samhold, hvorfor det er å jobbe på et vaktlag der en er avhengig av hverandre. Mange snakker også om hvor godt det er å være offline.

De beskriver en følelse av mestring, at de har klart å gjøre ting de aldri hadde drømt om at de kunne. Det å kunne klatre opp i riggen og holde seg fast, blir en metafor på å håndtere eget liv.

Vanlig å ville gi opp

Det stilles krav til ungdommene under seilasen, som at de må møte opp på faste vakter. Alle har sin plass så det blir veldig synlig om noen ikke møter opp.

– De beskriver også at det er tøft, at de ønsker å gi opp innimellom. Det er ikke så uvanlig at de får seg en knekk etter to uker, de kan bli lei av hverandre, og det oppstår gnisninger. Mens i uke tre og fire så innser de hvor bra de har hatt det, og gruer seg å møte hverdagen igjen.

Evalueringen viser at mens 49 prosent av ungdommene var i jobb eller skole før Windjammer, økte dette til 68 prosent etter fullført programmet. Mens 49 prosent hadde en dårlig holdning i forhold til det å delta på skole og i ulike jobbtilretteleggingstiltak før Windjammer, hadde kun 15 prosent det i etterkant av deltakelsen.

– Måtte gå fem runder med meg selv. Det var svært hektisk og arbeidskrevende i begynnelsen å lede alle toktene alene, så Elvsborg er utrolig glad for at de nå har tre voyageledere. Den som sist ble ansatt er Kyle Tsigakis. Han er på jobb i Las Palmas, og forbereder Windjammer tokt nummer 22.

– Da jeg søkte på jobben i 2022 måtte jeg gå fem runder med meg selv, og jobbe med selvfølelsen og alt ansvaret og arbeidsoppgavene som venter på en som voyageleder, sier Tsigakis som ble kjent med Windjammer da han jobbet i barneverntjenesten.

Som voyageleder sitter han i et leder-team med kaptein, overstyrmann og stuert. På hver tur har de seks frivillige som er med. I tillegg til å lede ungdommene er en også reiseleder.

– Det er både en spennende, givende og krevende jobb. Ungdommene kan slite med angst, depresjon, mangle på motivasjon og retning. Her forventes det at de gjør en jobb, og kanskje har de ikke opplevd så mye struktur og forventninger. Da kan det fort oppstå motstand, og konflikt som en som voyageleder må forsøke å håndtere, sier Tsigakis.

Opptatt av hvilke ressurser ungdommene har

Mange av ungdommene har hele livet blitt fortalt hvilke problemer, og hvilke begrensninger, de har.

– Vi er derimot mest opptatt av hvilke ressurser de har, og hvordan de kan fungere. Hos oss prøver vi å synliggjøre at det er systemet det kan være noe galt med; et samfunn som har en bestemt forventning om at en skal passe inn i en firkantet boks.

Han ser at ungdommen har godt av å komme bort fra det individualistiske fokuset, som «hva er feil med meg». Her jobber de i stedet sammen, og lærer å ovise omsorg og forståelse for hverandre.

75 prosent svarer at de er blitt mer optimistiske etter Windjammer», mens

kun 2,6 prosent har svart nei. På en skale fra 1 til 10 på spørsmålet «hvor meningsfull opplevde du tokten, sier over halvparten 10

– På forhånd lover vi alle ungdommene at det kommer til å bli tøft, at de kan få lyst til å gi opp. Men det handler om å bli kjent med seg selv, og sine egne grenser. De trener på å identifisere egne behov, og uttrykke de slik at de orker å stå løpet helt ut, sier Tsigakis.

WINDJAMMER FRAMOVER

Hva ønsker Windjammer framover?

Det er mye det, sier Elvsborg, men en skikkelig milepæl ville vært en nasjonal NAV-avtale. Så langt har de fått til en avtale med NAV i Oslo. Hun håper på mer offentlig finansiering, at Fylkeskommunen skal få en bedre forståelse for hvor godt programmet fungerer når det gjelder forebygging av frafall og utenforskap.

– Nå har vi jo startet lettmatros-programmet, som åpner for muligheten for å gjøre karriere på sjøen. Flere tidligere Windjammer-deltakere er med. Vi ønsker å være en form for eksempelbedrift, vise hvordan en kan tenke arbeidsformidling og arbeid, uten teoretisk skolegang. I samfunnet vårt er det behov for flere alternative opplæringsarenaer, sier Elvsborg.

Lisbet Jære

ØKONOMI WINDJAMMER 2023

I 2023 har vi gjennomført 6 programmer med til sammen 200 deltakere.

I tillegg har vi hatt 14 deltakere på Windjammer Lettmatros kurs

Disse fordeler seg på Vestfold og Telemark, Viken (Buskerud), Innlandet, Rogaland og Oslo.

Finansieringer/inntekter

Inntekter Livsmestring offentlige innkjøp/egenandel	kr	3 219 000
Diverse private støttespiller Livsmestring	kr	12 855 000
Inntekter Windjammer Lettmatros	kr	2 967 000
SUM støtte/finansiering	kr	19 041 000

Faktiske utgifter 200 deltakere

Personalkostnader (4,5 personer, ca. 4,5 stillinger)	kr	3 917 000
On- og offboarding	kr	1 314 000
Reisekostnader til og fra skuta for deltakere og frivillige	kr	1 034 000
Klær til deltakerne	kr	181 000
Aktiviteter under tokt	kr	160 000
Diverse innkjøp	kr	288 000
Effektmåling/kurs mannskap	kr	349 000
Kostnader Windjammer Lettmatros	kr	473 000

SUM kostnader Windjammer 2022	kr	7 706 000
Bidrag til drift og vedlikehold av skuta	kr	11 335 000

Oslo, 31.12.2023

Vidar Pederstad

Direktør Stiftelsen Christian Radich

Foto: Olav Henden

Windjammer i nøkkeltall

	2020	2021	2022	2023	2024
Antall tokt	3	4	5	6	6
Antall deltakere Livsmestring	100	160	176	200	225
Antall deltakere Lettmatros				14	20
Omsetning Livsmestring	5 956 000	9 600 000	13 214 000	16 074 000	19 000 000
Omsetning Lettmatros				2 967 000	3 500 000
Sum omsetning Windjammer				19 041 000	22 500 000
Bidrag drift skuta	2 022 000	6 400 000	7 390 000	11 354 000	12 500 000

WINDJAMMER LAUGET

Vårt klare mål er at det offentlige skal finansiere en betydelig del av deltakerne på Windjammer. I 2022 og 2023 har det offentlige finansiert henholdsvis 15% og 20% av deltakerne. Målet for 2024 er å øke dette. Det er ikke et mål at det offentlige skal finansiere 100% og vi vil derfor jobbe med å videreutvikle Windjammer Lauget i årene som kommer. Vi vil i større grad involvere Lauget gjennom å invitere til felles møteplasser. Vi vil også jobbe for å få inn nye medlemmer og vi mangler ca. kr 8 mill. i inntekter for å utnytte full kapasitet og hjelpe opp mot 300 ungdommer i året.

En støtte til en Windjammer vil bidra til å spare samfunnet for kr 800 000,- årlig per deltaker som kommer i aktivitet etter gjennomført program. **Kilde: DNV GL rapport (2017). Samfunnsøkonomisk analyse av prosjektene i kronprinsparets fond

WINDJAMMER LAUGET

Prognose finansiering (status per 31.12.2023)

Windjammer Livsmestring	2023	2024
Antall programmer	6	6
Pris per deltaker	80 000	85 000
Antall deltakere per tokt	200	225
Budsjetterte inntekter	16 000 000	19 125 000
%-vis offentlig finansiering	20 %	25 %
Forventet offentlig finansiering	3 200 000	4 781 250
SUM INNTEKTER	16 110 000	19 125 000
	2023	2024
SUM faktisk bidrag – Private støttespillere WJ Livsmestring	12 910 000	14 343 750
Sparebankstiftelsen DNB	5 000 000	5 000 000
Stiftelsen Det Norske Veritas	3 000 000	3 000 000
A Wilhelmsen Foundation	1 500 000	1 500 000
Hans Herman Horn Stiftelsen	500 000	500 000
Eckbos Legat	500 000	500 000
Leif Høegh stiftelsen	500 000	500 000
Klaveness Stiftelsen	500 000	500 000
Fred Olsen	390 000	320 000
AS Thor Dahl	50 000	50 000
Skuld	300 000	300 000
Coolco	300 000	300 000
Oppmerksomhet Erna Solberg 60 år	170 000	
Ada og Hagbart Waages stiftelse	100 000	200 000
Anders Mjaaland	50 000	50 000
Justnes Rederi AS (Fredrik Andersen)	50 000	50 000
Nye støttespillere	0	1 573 750

For tredje år på rad arrangerte vi en to dagers fagkonferanse om bord. Her deltok både nye og gamle samarbeidspartnere som jobber med ungdom i utenforskap på forskjellige arenaer, i tillegg til noen av de viktige støttespillerne våre. I år hadde vi også Helsesista som holdt viktig innlegg om «å våge å være», et budskap vi i Windjammer og Stiftelsen er opptatt av å formidle. Vi hadde også med produksjons-selskapet TV Inter, som gjorde research i forbindelse med et kommende filmprosjekt med arbeidstittelen «På Rett Kjøl».

Konferansen er en god variasjon av teoretisk innføring i vår metodikk, hands on erfaring med livet om bord på sjøvakter, sammen med erfaringskonsulenter fra Windjammer og kollegaer innenfor samme fagfelt. Neste års konferanse er gjennomføres 13.–15. mai 2024.

Livsmestrings- konferansen

Mål med konferansen:

- Faglig påfyll om målgruppen, erfaringsutveksling og nettverksbygging innen fagfeltet.
- Inspirere til nytenking og felles innsats for ungdom i utenforskap.
- Innblikk i Windjammer Livsmestring og Lettmatros, og metodikken vi benytter til lands og til vanns.

Åpent skip

Vi inviterte også til åpent skip om bord to dager i høst, hvor både ungdom, foreldre og fagpersoner som jobber med ungdom var velkomne om bord. Både mannskap og Windjammer-teamet informerte om programmet, erfaringskonsulenter ga omvisning og svarte på spørsmål. Uten våre erfaringskonsulenter fra Windjammer ville ikke hverken konferansen eller åpent skip vært mulig å gjennomføre på samme måte.

*Siri Elvsborg
Leder Windjammer*

TOKTRAPPORT VOYAGE 16

33 deltakere mønstret på skuta

– 29 fullførte

- 1 Thor Heyerdahl, lærlingeprogrammet
- 6 Thor Heyerdahl, Salg/Service/Reiseliv
- 2 Porsgrunn VGS (1 ikke fullført)
- 1 OT Tønsberg
- 2 Hadeland VGS, oppfølgingstjenesten
- 3 Etterstad VGS Restaurant og matfag (1 ikke fullført)
- 2 Etterstad VGS, Salg/Service/Reiseliv
- 4 PPOT Nedre Buskerud (1 ikke fullført)
- 1 PPOT Nedre Hallingdal
- 1 OT Innlandet
- 1 OT Solør
- 1 OT Nordland
- 1 Nav Oslo
- 1 Fossumkollektivet
- 1 OT Østfold
- 5 Uten oppfølgingsinstans
- 1 deltaker uten oppfølgende instans deltok på dag 1 av onboarding, men valgte å trekke seg da hun ikke opplevde dette som riktig tiltak for henne allikevel.
- 1 deltaker fra Etterstad vgs (RM) deltok på onboarding, men valgte å ikke mønstre på skuta.

Start: 2. februar

Slutt: 2. mars

Hvor: Las Palmas – Azorene – Lisboa

Forberedelse og on-boarding

Jo Leif var med som assisterende igjen. Fint å ha noen å sparre med, avlaste både arbeidsoppgaver og tanker. Vi ser stadig viktigheten av å kunne være med på vakter, for å kunne fange opp øyeblikk og være tilstede for mannskapet. Med en til å spille på er det større mulighet for det.

Vi hadde med oss studenter i vernepleie som veiledere, dette er et verdifullt samarbeid som vi er glade vi kan fortsette med.

Vi var to dager til kai i Las Palmas før avgang. Vi hadde vaffelbesøk fra sjømannskirken, og hadde god tid til å bli kjent med hverandre og skuta. Avgangen ble fin mimring med Even som nå er lettmatroskandidat: Sist vi seilte til Las Palmas var han deltaker med Heidi som VL.

Toktet oppsummert

Vi gikk med stø kurs mot Azorene. En del sjø og sjøsyke, flere som var klare for å gi opp men redningen kom i form av McD og lovnad om lunsj på WJs regning. Dagene ellers ble fylt med Hovis og Hovis-møter, bussutfukt og Radich Games. Hovis er grundig vask og gjøre skipet «ship shape» før hver ankomst til havn. Ved gjennomføringen av Hovis gjennomfører voyage leader og mannskap også «Hovis-møter» med hvert vaktlag.

Formålet med møtet er å tilrettelegge for at Windjammerne kan gi direkte konstruktive tilbakemeldinger til hverandre. Slik får den enkelte erfare hvordan denne oppfattes i laget og kan tenke gjennom egne handlingsmønstre, vaner og uvaner. Møtet gir windjammerne nyttig erfaring med å gi og motta konstruktive tilbakemeldinger.

Så satte vi kurs videre mot Funchal. Vi hadde en fridag i land, noen shoppet, noen kjørte slede etter inspirasjon fra WJ-filmen. Lørdagen var vi på folkefest i gatene, Madeiras største begivenhet: Årlig karneval.

Mot Lisboa! Badestopp, Radichgames og GOD stemning.

I Lisboa lå vi rett ved siden av Skolesipet Danmark. Besøksutveksling, ungdommene var flott vertskap og viste med stolthet frem Radich.

Konklusjon

MYE gode samtaler reflektert gjeng – folkeskikk osv. HOVISmøter. Avsluttet toktet med vaktlagsoppstilling på Gardermoen hvor rake rygger og klare røster runget ut et siste «God Vakt – God vakt skal være»!

Voyage leader
Heidi Ellefsen

TOKTRAPPORT VOYAGE 17

29 på onboarding – 25 deltakere på tokt – 18 fullførte

- 5 av 14 fra OT Rogaland og OT Rogaland Nord fullførte
- 2 av 2 fra barnevernet fullførte
- 1 av 2 fra Porsgrunn vgs fullførte
- 2 av 2 fra NAV fullførte
- 7 av 7 av de som har søkt selv fullførte
- 2 av 3 fra Etterstad vgs fullførte

Start: 4. mars

Slutt: 2. april

Hvor: Lisboa – A Coruña – Harlingen (Amsterdam) – Skagen – Oslo

Rekruttering

Innsatsen Windjammerteamet gjorde med utadrettet informering om programmet i høst ga frukter inn i våren. Vi mottok søkere via videregående skoler, barnevern, NAV og via våre egne nettsider hvor ungdom og deres nettverk hadde sett våre annonser på sosiale medier. Allikevel kom brorparten av toktets deltakere fra Rogaland takket være vårt tette samarbeid med oppfølgingstjenesten (OT) i fylket. Vi arrangerte sammen med dem en infokveld med påfølgende rekruttering og fikk på den måten 14 deltakere med oss fra Rogaland.

On-boarding

Vi gjennomførte to on-boardinger på Slora Gård. Vi hadde til sammen 29 ungdommer på on-boarding.

Første on-boarding gikk fint og rolig for seg med en gruppe ungdom som var svært sammensveiset etter tre dager på Slora.

Også andre on-boarding gikk også veldig bra og en spent gjeng skulle overnatte en natt ekstra på Slora gård før avreise med fly til Lisboa dagen etter. Denne kvelden skulle en av deltakerne vise en annen hvordan man aker på akebrett – da den andre hadde vokst opp hele sitt liv med sin norske mor i Thailand og aldri sett snø. På et hopp i akebakken fikk deltakeren «slagside» og ankelen kom i klem mellom bakken og akebrettet. Det resulterte i flere brudd som måtte opereres den påfølgende uken. Han fikk dessverre ikke være med på toktet.

Toktet oppsummert

Vi startet toktet med sykdom. Et par personer mønstret på med en lett forkjølelse i Lisboa. I løpet av noen få døgn lå nær halve skuta nede for telling og alle vaktlagene gikk for halv maskin. Dette satte alle windjammerne på betydelig prøve da de måtte ta i et tak og ta vakter og arbeidsoppgavene til de som var syke. Dette i påvente om selv å bli syk innen kort tid. Dette kombinert med sjøsyke gjorde første etappe svært tung for flere om bord. Det var sykdom, sjøsyke og utmattelse som var hovedgrunn til de 7 som dro hjem i A Coruña – første stopp på toktet.

Neste seilas gikk lettere for seg med noe smårusk og forkjølelse, men ikke i like stort påvirkning på moralen som første etappe. Vi kom i flyten og ble vant med god håndhygiene, støtte våre skipskamerater og finne lyspunktene i hverdagen.

Høydepunktet i toktet var en dagstur inn til Amsterdam. Vi tok sats, lagde et tett pakket program med tett oppfølging av alle windjammerne og bega oss inn i den liberale hovedstaden. Dette gikk over all forventning med flott ungdom som underholdt hverandre og utforsket det nasjonale skipsfartsmuseet, kanalene i Amsterdam og demningene som holder lavlandet tørt. Stoppet i Skagen tilbrakte vi på sykkel, syklet ut til «Grenen» hvor Skagerak og Kattegatt møtes og lager fascinerende mønstre i havstrømningene. Videre syklet vi til et fyrtårn og dro på shopping i sentrum med et obligatorisk stopp på bakeriet som Skagen er kjent for.

Samtlige om bord har opplevd opp- og nedturer. Det har vært hjemlenssel, utmattelse, gleder og samhold. De fleste har allikevel kjent på at Christian Radich ble et hjem borte fra hjemmet. For to av dem ble også dette toktet et vendepunkt som resulterte i et ønske om å bli utdannet matros. Den ene fullførte Windjammer Lettmatroskurs høsten 2023. Den andre startet sin utdanning nå i vår.

Samtlige som fullførte har jobbet hardt med egen motivasjon, stått gjennom motgang og klart å hente seg inn igjen etter nedturene. Vi har sett en klar utvikling hos alle windjammerne på dette toktet. Vi gjennomførte workshop innen matrosfaget, tømmermann, bysse, akuttmedisin, navigasjon og maskinist.

Konklusjon

Voyageleader er utrolig stolt av ungdommen, mannskapet og innsatsen som ble lagt ned i løpet av dette toktet. Vi var alle utmattet på opptil flere tidspunkt. Allikevel klarte vi å gi hverandre støtte om hverandre etter hvert som hver av oss trengte det. Ren solidaritet i praksis og i ordentlig sjømannsånd, slik det er blitt gjort i så mange år før oss.

*Voyage leader
Kyle Tsigakis*

Foto: Jarlfryd Stevold-Åseng

Foto: Marianne Lisbeth Rise

Foto: Nina Ostby

Foto: Nina Ostby

TOKTRAPPORT VOYAGE 18

32 deltakere mønstret på skuta – 24 fullførte – 4 ikke møtt på onboarding

- 1 OT Møre og Romsdal
- 7 OT Vestfold Telemark – 3 reiste hjem under tokt
- 1 OT Kongsvinger og Eidskog – 1 reiste hjem under tokt
- 1 OT Romerike
- 1 OT innlandet
- 1 PPOT Nedre Buskerud
- 1 NAV Agder - Jobbskolen
- 1 NAV Oslo
- 1 NAV Vestfold Telemark – 1 reiste hjem under tokt
- 2 Etterstad vgs – 1 reiste hjem under tokt
- 1 Odda vgs/Vestland fylkeskommune
- 1 Kuben vgs
- 1 Åsane vgs
- 1 Frikultskolen, Mo i Rana
- 6 Uten oppfølgingsinstans – 1 reiste hjem under tokt
- 4 deltakere som hadde takket ja til plass møtte ikke opp på onboarding.
- 2 deltakere fra Oppfølgingstjeneste to ulike steder i landet deltok på dag 1 av onboarding, men valgte å trekke seg.

Start: 5. april

Slutt: 2. mai

Hvor: Oslo – Sandefjord

Forberedelser og onboarding

Siden årsskiftet har vi hatt en ny rolle i Windjammer, nemlig Voyage leader assistent, eller VLA som vi kaller det. Det er basert på erfaringer om at belastningen på en enkelt Voyage leader kan bli for stor, og at det er godt å være to som ikke går på vaktlagene, som er felles om avgjørelser som skal tas og situasjoner som skal håndteres utover det seilfaglige.

På Voyage 18 hadde vi en ny Voyage leader assistent fra egne rekker, nemlig matros Aleksander Pettersen, som deltok på alle onboardingene i forkant av toktet. Han var utrolig flink og gjorde en kjempebra jobb både der og under tokt.

Han deltok i alle prosessene om bord; Onboarding fase 2, Radich-games, Offboarding og sluttrapportskriving. Mariann som var ansvarsveileder, det vil si det øverste ansvaret for de andre frivillige veilederne om bord, hadde også hovedansvaret for kjøkken, renhold og orden på Slora under onboardingene. Dette gjorde samlingene rolige og oversiktlige, og jeg kunne fokusere på deltakerne.

Toktet oppsummert

Avgang fra Oslo og dagene ned til første stopp i Kristiansand benyttet vi til onboarding fase 2, med gradvis tilvenning til skuta og bli kjent i vaktlagene. Etter bunkring seilte vi videre til Shetland. Der var vi på fellestur med guide i et flott vær og med god stemning.

Vi fikk god seilføring også på retur og seilte til Stadt. Der var noen av deltakerne på Selja kloster og vi dro til Stranda på surfekurs. Dette var eksotisk og spennende for både veiledere og deltakere. Deretter gikk vi for motor til Geiranger hvor vi fikk en flott fjelltur i bratt og ulent terreng opp til over 500 m.o.h., hvor vi så gikk ned til andre siden mot Geiranger. Der ble vi plukket opp av skuta akkurat i tide til den tradisjonsrike 3-kaffen. Alle fullførte turen og vi hadde ingen skader. Kursen gikk så mot Oslo, og vi hadde en fin avskjedsfest om bord.

Konklusjon

Underveis på tokt opplever vi hver gang at det er en såkalt «toukers-knekk», hvor motivasjonen er lav og mange begynner å bli slitne, irritasjoner kommer til syne osv. De 24 av deltakerne som kom seg over denne og tok valget om å være med helt til mål var veldig motiverte og fullførte med glans. De jobbet godt med offboarding-prosessen, la planer for fremtida og presenterte de for vaktlaget sitt. Vi hadde vaktlagsmøter underveis, der ungdommene fikk si litt om egen utvikling, og hva de kunne gjøre bedre for laget sitt. Dette fungerte fint, og de hadde respekt for hverandre.

Voyage leader
Jarlfryd Slettvoold Åseng

TOKTRAPPORT VOYAGE 19

28 på onboarding – 28 deltakere på tokt – 28 fullførte

- 12 fra Drammen vgs fullførte
- 4 fra NAV fullførte
- 7 som har søkt selv fullførte
- 2 fra OT Rogaland fullførte
- 1 fra OT Innlandet fullførte
- 1 fra OT Strinna fullførte
- 1 fra Porsgrunn vgs fullførte

Start: 23. september

Slutt: 20. oktober

Hvor: Oslo – Sandefjord – Risør – Harlingen – A Coruña – Lisboa

Rekruttering

Første tokt hver sesong er alltid en utfordring å rekruttere til. Dette da skolen nylig har startet opp, fellesferien nylig er over for offentlig sektor og det er få som har oversikt over ungdom som trenger et tokt med Windjammer. Derfor gikk vi bredt ut og via våre kontakter hos Drammen vgs fikk gjennomført et rekrutteringsbesøk på salg- og service-linjen der. Videre har sosiale medier-kampanjene våre gitt godt utslag i søknader som har kommet inn. Et par av deltakerne fra NAV og OT var også tilsøkende etter å ha sett informasjon om oss i sosiale medier.

On-boarding

Vi gjennomførte to on-boardinger. Begge var vellykket og en sammensveiset og fin gjeng var klare for avreise med skuta den 23. september fra Oslo.

Toktet oppsummert

Toktet i sin helhet gikk svært bra. Vi hadde utrolig mektige opplevelser med neonblå morild en hel kveld. Hele skuta lyste opp i intensblå belysning fra bølgen og vi så lysskygger av delfiner som lekte seg i morilden. Ute på Biscaya tok vi et badestopp på 4700 meters dyp i blikkstilte vann. Midt i badingen svømte en liten flokk med hvaler forbi og hilste oss fra under 100 meters avstand. Vi hadde flere delfiner på besøk, havsuler og en og annen havskilpadde så vi også.

Det eneste vi ikke hadde var vind.

På 30 dager til sjøs hadde vi til sammen ca 8 timer under seil. Som et seilskip er dette selvsagt skuffende, men vi kan ikke påstå å ha hatt et kjedelig tokt av den grunn. Flere av tingene vi har opplevd på dette toktet er det sjøfolk som må jobbe i utallige år før de får oppleve selv – om de i det hele tatt får oppleve det.

Havnebesøkene besto blant annet av å bistå med søppelrydding i skjærgården utenfor Risør, shopping i Harlingen, dagstur til Amsterdam og surfekurs i A Coruña. Med unntak av et tilfelle av smugling av en flaske alkohol om bord i siste havn gikk toktet svært rolig og pent for seg. Alkoholen ble konfiskert etter kort tid og de ansvarlige windjammerne fikk reflektert over hvorfor de gjorde som de gjorde og beklagde til sine medseilere dagen etter. Ellers var samholdet

ombord sterkt og flere fikk øvd seg på å både kjenne på egne behov, men også gi konstruktiv uttrykk for dem.

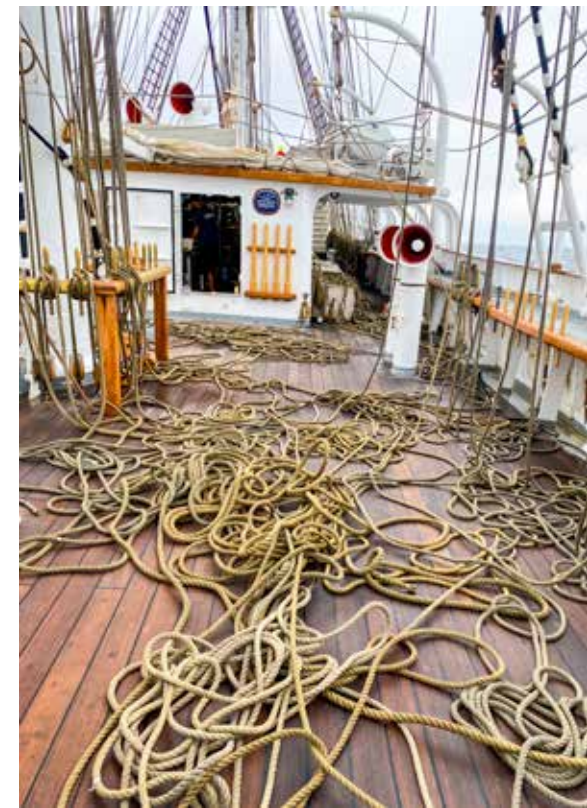
Dette toktet er andre gang i Windjammers historie at alle windjammerne har stått løpet ut og første gang på distansen Oslo-Lisboa, som er kjent for å være den tøffeste vi seiler rent værmessig. Vi gjennomførte workshop innen matrosfaget, tømmermann, bysse, akuttmedisin, navigasjon og maskinist.

Konklusjon

Det har vært en prøvelse i tålmodighet og kjedsomhet å seile om bord Christian Radich, uten å seile for seil. Når det ikke er seil som skal settes, berges, trimmes og beslås forsvinner raskt store deler av arbeidet om bord. Vaktlagene sitter da igjen med lange vakter hvor de og mannskapet må underholde hverandre med leker, skrøner og undervisning. At alle allikevel har stått løpet ut og holdt ut sammen bevitner om samholdet windjammerne klarte å få til sammen på dette toktet. De har all grunn til å være stolte – og ikke minst glede seg over alle andre mektige opplevelser som ikke involverte vindsatte seil. Voyageleader hilser alle windjammerne og vil takke dem for et flott tokt!

*Voyage leader
Kyle Tsigakis*

TOKTRAPPORT VOYAGE 20

30 deltakere før onboarding, 27 som mønstret på skuta. 24 som fullførte toktet.

- Mange ungdom som søkte selv denne gangen, uten tilknytning til øvrig hjelpeinstans Prestfoss, Drammen, Høvik, Arendal, Jørpeland Elverum, Trøndelag, Stavanger, Østfold, Ørland – alle fullførte
- 2 Nav Oslo, 1 trakk seg før onboarding da han fikk tilbud om fast jobb, 1 valgte å reise hjem etter første etappe
- 1 Nav Kristiansund – 1 fullført
- 1 OT/Nav Tinn, valgte å reise hjem etter første etappe
- 1 Nav Toten – fullførte toktet
- 1 Nav Valdres – fullførte toktet
- 1 søkt inn selv, fra Innlandet – valgte å reise hjem på onboarding
- 1 OT Buskerud – valgte å trekke seg før onboarding
- 2 OT innlandet – 2 fullførte toktet
- 1 OT/Nav Hadeland – fullførte toktet
- 2 OT Vestfold – begge fullførte toktet
- 1 OT Østfold – fullførte toktet
- 4 Etterstad VGS – alle fullførte toktet

Start: 21. oktober

Slutt: 20. november

Hvor: Lisbo – Funchal – La Palma – Lisboa

Forberedelser og onboarding

Mange som søkte seg inn selv. God kontakt med tidligere samarbeidspartnere. Det ble gjennomført på Slora gård, i to grupper. Ida, tidligere veileder, med som VLA. Heidi reiste ned til skuta dagen før for å forberede mannskapet.

Toktet oppsummert

Vi fikk seilt masse, ca 80 %. Avsluttet toktet med 10 dagers seiling fra La Palma uten stopp i land – fant roen om bord og bare var om bord. Første tokt med Kaptein Oddrun, som har styrt oss med stødig hånd, rauset, varme og engasjement.

Vi hadde workshops innenfor akuttmedisin, foto, navigasjon, matros, byssa, maskin, tømrrer.

Stor interesse for workshops, nesten alle ville ha to runder. God innsats og oppmøte.

Kunne gjerne hatt mer tid, enkelte workshops blir for korte til at mannskapet føler de får lært bort noe relevant. Offboarding ble gjennomført de siste dagene om bord, til ankers utenfor Lisboa. Gjennomført som en kombinasjon av felles øvelser og vaktlagsvis

gjennomgang. Mannskapet gir tilbake-melding om at de gjerne vil være en enda større del av prosessen, at det er enklere å ta imot planen for videre reise når de har vært med i prosessen med utarbeidelse. De ønsker mer faglig påfyll knyttet særlig til øvelsen om motivasjon, for å kunne bli enda bedre formidlere.

Konklusjon

Et spesielt godt tokt, med mye fokus på fellesskap og samhold. Engasjerte ungdom som var svært motiverte til å delta med hele seg og bidra til fellesskapet.

Noen utfordringer knyttet til frivillig mannskap, viser igjen at vi voksne i prosjektet også bare er mennesker – vi bærer på våre historier som kan komme til syne på uante vis.

Voyage leader
Heidi Ellefsen

Alle foto: Olav Henden

Foto: Siri Eivaborg

TOKTRAPPORT VOYAGE 21

Foto: Siri Eivaborg

49 på onboarding: 46 på tokt – 39 som fullførte

51 fikk tilbud om plass

- Deltagere fra NAV – totalt 9 – 8 fullførte
- Vestre Toten – 2, fullførte
- Innlandet – 1, fullførte
- Hamar – 1, fullførte
- Østre Toten 1, fullførte
- Vestfold 1, reiste hjem fra Madeira
- Stovner 1, fullførte
- Ålesund – 1, fullførte
- Valdres 1, reiste hjem fra Lisboa
- Deltagere fra Vestfold OT – totalt 14 – 11 fullførte
- 1 trukket seg før onboarding fase 1
- 1 trukket seg før avreise
- 1 reiste hjem fra Madeira pga sykdom/skade
- Deltagere fra Østfold OT – totalt 1, fullførte
- Deltagere fra Kongsberg OT – totalt 1, fullførte
- Deltagere fra Innlandet OT – totalt 4, 2 fullførte
- 1 reiste hjem fra Lisboa før onboarding fase 2
- 1 reiste hjem fra Lisboa etter onboarding fase 2
- Deltagere fra Buskerud OT – totalt 1, trakk seg før onboarding fase 1
- Deltagere fra Etterstad VGS – totalt 1, fullførte
- Deltagere fra Porsgrunn VGS – totalt 4, 2 fullførte
- 1 reiste hjem etter onboarding fase 1
- 1 reiste hjem fra Madeira pga skade
- Deltagere fra barnevern – totalt 1, fullførte
- Deltagere Byåsen VGS – totalt 1, fullførte
- Deltagere søkt selv totalt – totalt 12, 11 fullførte
- 1 reiste hjem fra Madeira pga sykdom
- 1 fra Nav Fitjar – fullførte ikke
- Deltagere søkt inn av foreldre – 2, 1 fullførte
- 1 reiste hjem etter onboarding fase 1

Foto: Siri Elvaborg

Start: 23 november

Slutt: 21. desember

Hvor: Lisboa – Gibraltar – Madeira – Las Palmas

Rekruttering og onboarding

Deltagerne ble rekruttert fra NAV, OT, VGS og innsøkt selv eller av familiemedlemmer.

Onboarding ble som vanlig gjennomført på Slora gård i 3 onboardinggrupper.

Toktet oppsummert

Vi gjennomførte følgende Workshops:

- Bysse
- Foto
- Navigasjon/styrmann
- Maskin
- Medic
- Tømmermann
- Båtsmann/matros
- Yoga
- Trening
- Gode erfaringer
- Godt samarbeid
- Flotte frivillige

Mannskap sto på, selv om de var slitne og tenkte litt utenfor boksen. Dekksfrivillige og jungmenn deltok på vaktlagsmøter om de hadde lyst.

Alle fikk oppfylt sine ønsker workshops. Det var mye seiling og bra vær. Det var bra motivasjon i ungdomsgruppa. Vibrerte vaktlagene effektivt i forhold til lagånd og rrlerte i vaktlag ved behov. Det ble plukket ut windjammer til mellomledere ved landbesøk – god effekt. Veiledere hadde både trening og yoga workshop.

Evakuering av syk dekkfrivillig – godt samarbeid i crewet, og gode frivillige som tok ansvar for windjammerne og hadde de på banjer under operasjonen. Stor utvikling i alle vaktlag, spesielt på individnivå

Konklusjon

Onboarding – for mange på siste gruppe. Trusselbilde fra en deltager. Det ble for mange deltagere. Dekksfrivillige fra Windjammer – ble sendt hjem. Mannskapet hadde lite motivasjon pga private elementer. Offboarding foregikk om bord – hovedsakelig i salongen vaktlagsvis. Det var vellykket. Gode erfaringer vi bringer med videre og hva lærte vi:

- Lytte til mannskapet
- Finne løsninger utenfor boksen – tilpasse hvert tokt, selv om vi har en mal
- Bruke veiledere til workshop
- Færre deltagere
- Viktig med godt samarbeid i ledelsen og med departement lederne

Voyage leader
Jarlfryd Slettvoold Åseng

"Mann over bord" og sikkerhets øvelser er viktige innslag på alle Windjammer tokt.

WINDJAMMER FORSTERKER POSITIVE FØLELSER AV FELLESSKAP OG MESTRING

–Jeg tror Windjammer-prosjektet kan gi de unge noen grunnleggende verktøy og erfaringer som kan hjelpe dem til å mestre hverdagen bedre. Jeg tror også prosjektet kan åpne øynene til unge for at det er en stor verden der ute – og at mulighetene tross alt er mange, sier Remi Eriksen, administrerende direktør i DNV.

Remi Eriksen, administrerende direktør i DNV, har vært om bord i Christian Radich flere ganger i de siste årene for å bli bedre kjent med Windjammer-prosjektet. Det har gjort stort inntrykk.

–Jeg tror oppholdet på Christian Radich kan bidra til å gi deltakerne et positivt avbrekk fra en hverdag som kanskje er, eller har vært, vond eller vanskelig. Selv om oppholdet om bord er relativt kort tror jeg deltakerne vil se tilbake på oppholdet som et positivt minne og en god erfaring, sier Eriksen. DNV er verdens største klassifiseringsselskap for den maritime næring, og en av de viktigste bidragsyterne til Windjammer.

Alle trenger å føle på en følelse av mestring

Han håper oppholdet forhåpentligvis også kan inspirere de unge til å gjøre positive endringer i eget liv når de kommer hjem – enten på eget initiativ, eller med hjelp fra gode støttepersoner.

– Hvilke tanker har du rundt et prosjekt som Windjammer?

–Alle mennesker ønsker å føle på grunnleggende følelser knyttet til mestring, tilhørighet og fellesskap. Samtidig har vi alle ulike forutsetninger og rammer i livet som kan påvirke og rokke ved dette grunnlaget. Unge mennesker er sårbare og er i en livsfase der inntrykk og opplevelser kan få store implikasjoner for videre veivalg i livet. For meg er Windjammer et prosjekt som nettopp kan forsterke positiv mestrings- og fellesskapsfølelse blant deltakerne, sier Eriksen.

Får unge til å se muligheter

Han ser på det som viktig at de unge har gode og trygge voksne rollemodeller om bord, og får kunnskap om og erfaring i samarbeid, lagånd og utholdenhet. Dette er viktig kompetanse - både i samfunnet generelt, men også i arbeidslivet.

Eriksen tror Windjammer fungerer veldig godt som et prosjekt for å motvirke utenforskap. Det gir de unge noen grunnleggende verktøy og erfaringer som kan hjelpe dem med å bedre mestre hverdagen, både privat og i arbeid. Det kan åpne øynene deres for at det er en stor verden der ute, og at mulighetene tross alt er mange.

– Å oppdage det tidlig i livet er veldig viktig. Da har man de beste forutsetningene for å endre kurs i livet.

Sterk kobling til DNVs maritime historie

– Hvorfor støtter DNV Windjammer?

– DNVs formål er å sikre liv, verdier og miljø. DNV ønsker å støtte organisasjoner og initiativer som er i tråd med formålet. Ut over det viktige mellommenneskelige arbeidet som gjøres gjennom Windjammer-prosjektet, har prosjektet også naturligvis en sterk kobling til DNVs maritime historie. Oppholdet foregår om bord på Christian Radich, som er et fantastisk skip og som er et viktig kapittel i norsk skipshistorie, sier Eriksen.

Lisbet Jære

Fakta DNV

DNVs historiske røtter strekker seg tilbake til 1864, da Det Norske Veritas (DNV) ble stiftet. I dag er DNV verdens største klassifikasjonsselskap for den maritime næringen, og med viktige roller i mange andre globale industrier. DNV er representert i 100 land og har hovedkontor i Oslo. DNV er en uavhengig aktør som bruker teknisk ekspertise til å hjelpe kunden med å forbedre egen sikkerhet, og å jobbe mer effektivt og bærekraftig.

FORSKNING OG EFFEKTMÅLING PÅ WINDJAMMER LIVSMESTRING SOM EGET PROSJEKT 2021–2023

Innledning

Først av alt vil vi benytte anledningen til å takke Sparebankstiftelsen for støtten vi fikk i 2020 som gav oss muligheten til å videreutvikle Windjammer som livsmestrings tiltak, samt rette en takk for at de fortsatt bidrar som en særdeles viktig støttespiller på flere områder for oss i Stiftelsen Christian Radich.

Bakgrunnen for prosjektet var et ønske om å dokumentere effekten av livsmestringsprogrammet vårt, ved bruk av både kvalitative og kvantitative metoder. Dette fordi det er viktig for oss å se om programmet faktisk gir de effektene vi ønsker, nemlig å forhindre og redusere utenforskap, samt øke andelen som gjennomfører videregående opplæring og/eller kommer seg ut i meningsfylt jobb eller annen aktivitet.

Denne rapporten har til hensikt å gi innsikt i hva midlene har gått til, hva vi har lært i perioden og hvordan vi planlegger å jobbe videre.

På tildelingstidspunktet hadde vi allerede gjennomført egne effektmålinger med egenutviklede spørreskjemaer, fra oppstarten i 2018. Det er særlig to ting vi opplevde da, og som stadig er en utfordring for oss og tilsvarende programmer:

- 1) Lav svarprosent på spørreundersøkelsene, både blant deltakere og særlig oppfølgingskontakter rundt deltakerne.
- 2) Livsstilsendringer er individuelle prosjekter som ofte krever sammenhengende og langvarige tiltak. Windjammer er ett tiltak i kjeden av langvarig oppfølging og ofte en variasjon av tiltak som leder til langvarig endring. Dette gjør det utfordrende å måle effekt på tiltaket uten å følge deltakerne over flere år i etterkant og måle flere faktorer.

Hva er pengene konkret brukt til: 500 000 til internt bruk, i tilknytning til utvikling av effektmåling, derunder spørreskjemaer, innhenting av data og tilgang til sikker lagringsbase for disse, intervjuer og bearbeiding av data.	
Mer spesifiserte kostnader:	
Sikker lagringsbase (Nettskjema) totalt i perioden:	110 094,-
Lønnskostnader knyttet til effektmåling 1/1/23-1/9/2023:	207 376,-
Innleid konsulentbistand Ephori:	30 000,- (2021)
Innleid konsulentbistand Ephori	105 000,- (2023)
Design av rapport om effektmåling vgs prosjekt:	8313,-
Sum benyttede midler per 13.12.2023	460 483
Ekstern forsker, Gunvor Marie Dyrdal, ved NTNU	500 000

Prosjektbeskrivelse:

1) Forskning og effektmåling på Windjammer Livsmestring

Ved tildeling av midler i 2020 henvendte vi oss til FAFO, og innledet et samarbeid som skulle innebære at de bidro med å utvikle våre spørreskjemaer, bistå med innhenting av data gjennom kvalitative intervjuer pre og post deltakelse, samt bearbeiding av disse dataene. Etter noen målepunkter var gjennomført opplevde vi lite initiativ og fremdrift i prosjektet, og vi valgte derfor å avslutte prosjektet og henvendte oss til forsker og psykolog Gunvor Marie Dyrdal ved NTNU. Dyrdal var allerede involvert i 2019 med en kortere konsulentbistand i forhold til hva vi burde spørre om og hvordan. I 2020 etablerte vi et nytt samarbeid med samarbeidsavtale om forskningsprosjekt med ovennevnte og NTNU.

Coronapandemien inntraff i prosjektperioden, noe som medførte økt arbeidsmengde for mange, også oss i Stiftelsen Christian Radich. Vi gjennomførte alle Windjammer programmer i vårt årshjul på daværende tidspunkt, noe som tilsvarte 4 programmer per år.

Det krevde en økt innsats fra alle involverte for å få dette til, på grunn av stadige endringer i regler og hensyn som måtte imøtekommes. Den situasjonen påvirket også prioritetene effektmåling og forskning fikk i den daglige driften hos oss.

I prosjektbeskrivelsen er det spesifisert at å opprette forståelse og gode rutiner hos eksterne samarbeidspartnere i innhenting av dataene, samt å opprette kontrollgrupper, er forskers ansvar.

Forskerens rolle og ansvar var i hovedsak å opprette spørreskjemaer i den sikre tjenesten Nettskjema, etter flere nye gjennomganger av spørreskjemaene for å kvalitetssikre disse. I tillegg var hensikten å bearbeide materialet, sette resultatene inn i et samfunnsregnskap og beregne effekt og bespart samfunns-kostnad, etablere grunnlag for forskning på innsamlede data og se dette i sammenheng med andre tilsvarende forskningsprosjekter.

I forbindelse med dette forskningsprosjektet innledet forsker Gunvor Marie Dyrdal også et samarbeid med en ekstern forsker ved Høgskulen i Volda, Helga Synnevåg Løvoll. Hun engasjerte seg på eget initiativ uten tilknytning til de tildelte midlene fra Sparebankstiftelsen, og gjennomførte et selvstendig prosjekt med deltakende observasjon om bord som veileder våren 2022. Dette i kombinasjon med innsamlede data fra Gunvor ble publisert i denne artikkelen *Windjammer: Finding Purpose and Meaning on a Tall Ship Adventure*. Vi venter i spenning på hva mer de to forskerne kan få ut av tallmaterialet som er samlet inn via dette prosjektet. De bearbeider materialet videre på eget initiativ og i egen regi etter at prosjektet og datainnsamlingen ble avsluttet våren 2023.

2) Uavhengige masteroppgaver

Det har i løpet av prosjektperioden blitt skrevet to uavhengige masteroppgaver om Windjammer Livsmestring. *Identitetsfortellinger fra Windjammer På tokt med Windjammer: En kvalitativ feltstudie av ungdom som lever i utenforskap*

3) Utviklingsarbeid om effektkontrakter:

I prosjektperioden inngikk vi også en avtale med konsulentfirmaet Ephori om å utrede mulighetene for å benytte effektkontrakter som finansieringsmodell i samarbeid med det offentlige. Dette er en modell som tar ned den økonomiske risikoen betydelig for det offentlige ved innkjøp av tjenester fra sosiale entreprenører som oss, og som kun utløser betaling for tjenesten ved oppnådd suksess etter definerte kriterier. Ephori bistod oss i å utforske hvordan Windjammer kunne utforme forslag til en slik effektkontrakt og leverte en grundig sluttrapport som var nyttig for oss i arbeidet videre med denne ideen.

4) Forebyggende arbeid:

I 2022 innledet vi samarbeid med flere nye videregående skoler, i et prosjekt støttet av Stiftelsen Dam via Mental Helse Ungdom, med et ønske om å jobbe mer forebyggende mot frafall i videregående opplæring. På bakgrunn av dette ønsket vi å følge deltakerne med en egen effektmåling, og gjennomførte kvalitativ og kvantitativ måling blant disse deltakerne. Rapportens kvalitative beskrivelser er veldig dekkende for et større flertall av deltakere i programmet. Den kan leses her: Effektmålingsrapport – elever fra vgs i Windjammer Livsmestring.

Viktige læringspunkter:

I løpet av dette prosjektet har vi kommet frem til flere viktige læringspunkter.

- En erkjennelse av at vi har gått oss litt vill i jakten på å måle resultater av Windjammer Livsmestring, og at det var for ambisiøst for vår lille organisasjon å sette i gang forskningsprosjekt i egen regi.
- Vi innsier at svarprosenten er for lav, og at vi må gjøre noen nye grep for å innhente de dataene som er viktigst for oss i effektmålingsøyemed:
  - Hva gjorde den unge før deltakelse i Windjammer Livsmestring?
  - Hva gjør den unge nå?
  - I hvilken grad var den unge i aktivitet før vs nå?
  - Hvilken oppfølging fikk den unge før vs nå?
  - I hvilken grad var den unge i stand til å ta imot tiltak fra hjelpeapparatet før vs nå?
  - Hva lærte den unge av å delta i Windjammer Livsmestring, og i hvilken grad er det overførbart til livet hjemme – og endringsreisen videre?

Det å redusere antall spørsmål ned til et minimum for å øke svarprosent innebar å fjerne en del spørsmålsvariabler som kunne sammenlignes opp mot større forskningsmateriale, som eksempelvis Ungdata-undersøkelsen, og reduserer prosjektet til en ren effektmåling.

Veien videre:

Det er vår erkjennelse at effektmåling skulle vært et mer rendyrket fokus fra start, og at det å forske på langtids-effektene og mer kvalitative erfaringer og sammenhenger vil måtte innebære et stort og langvarig forskningsprosjekt som involverer tverrfaglighet, hele støtteapparatet rundt deltakerne i Windjammer, og deltakere i andre livsmestringsprogrammer som kontrollgruppe. Dette er utenfor hva vi kan ta på oss, og vi er derfor glade for at Forskningsrådet nå setter i gang et stort forskningsprosjekt med tittelen «samarbeidsprosjekt utsatte barn og unge». (Evt. som fotnote? <https://www.forskningsradet.no/utlysninger/2023/samarbeidsprosjekt-utsatte-barn-unge/>)

Basert på erfaringene vi har gjort erkjenner vi at vi gikk oss litt vill på veien, men at vi samtidig jobbet kontinuerlig med innsamling av data i etter beste evne og tilgjengelige ressurser. Det å få en høyere svarprosent vil være et overordnet mål i fortsettelsen. De resterende midlene i tildelingen fra Sparebankstiftelsen vil gå til denne jobben med å forbedre intern effektmåling, med viktig bidrag fra konsulenter i Ephori Impact AS. De bidrar inn med en ekstern ekspertrolle som vi kan be til råds når vi står fast, og som en ytre kvalitetssikrer på at vi både gjør jobben vår i tide og godt nok. De bidrar også med kompetanse på:

- Utarbeidelse av verdigrunnlag.
- Utarbeidelse av kvalitetssikrede spørreundersøkelser.
- Forbedre rutiner internt hos oss.
- Bearbeide data ved hjelp av statistiske metoder, samt benytte sammenligningsgrunnlag fra andre tilsvarende sosiale entreprenører og sette det inn i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Siri Elusborg

STYRETS ÅRSBERETNING 2023

ÅRSBERETNING

VIRKSOMHETENS FORMÅL

Stiftelsen Christian Radichs formål er å bevare skuta for fremtidige generasjoner gjennom aktiv drift. Christian Radich skal primært operere som skoleskip for ungdommer, men kan i tillegg benyttes til andre formål som seiltokt med medseilere, fjordturer og utleie til ulike arrangement. Stiftelsens forretningssted er i Oslo. Stiftelsen Christian Radich aktualiserer vår maritime kulturarv for nye generasjoner og skaper verdier gjennom opplevelser og erfaringer som utvikler mennesker.

ÅRETS RESULTAT

Årets drift medførte et overskudd på kr. 435.620,-

SIKRING AV FORTSATT HELÅRSDRIFT

Helårsdrift er en forutsetning for å bevare kompetansen om bord (bemanning) og dermed sikre en høy standard på vedlikeholdet og formidling. Den beste måten å bevare Christian Radich som kulturarv er ved kontinuerlig drift og vedlikehold og formidling til publikum.

ÅRETS AKTIVITETER

2023 ble et begivenhetsrikt år for Stiftelsen Christian Radich. Vi har hatt full aktivitet året rundt og veldig få dager hvor vi ikke produserer verdier. Vi har siden 2017 doblet omsetningen og har en større og mer robust base for fremtiden. Den viktigste verdien vi produserer er nok det vi klarer å gjøre for mennesker og da spesielt ungdom som deltar på Windjammer Livsmestring. Vi nådde i 2023 målet om å gjennomføre 6 Windjammer Livsmestringsprogrammer i året. Med ca. 200 deltakere i 2023 har vi fortsatt plass til flere og behov for mer finansiering, men utviklingen er god. Spesielt gledelig er det at NAV og det offentlige øker innkjøp av Windjammer som tiltak. I 2023 utgjorde det 20% av omsetningen på Windjammer. Resten kommer fra våre mange gode støttespillere. Ved inngangen til 2024 bekrefter også Arbeides og inkluderingsdepartementet (AID) at det vil komme en permanent endring i regelverket slik at NAV kan kjøpe tiltak som foregår i utlandet på norske skip.

Stiftelsens løfte til samfunnet og våre støttespillere er å vedlikeholde skuta med «evigheten» som perspektiv. For stiftelsen er dette kanskje det største økonomiske løftet vi står foran med to store dokkinger i henholdsvis 2026 og 2031. Det viktigste som skjedde i 2023 er i så måte Sparebankstiftelsen DnBs tildelingen av kr 30 mill. til dokkingen i 2026. Dette vil dekke i underkant av 50% av de budsjetterte kostnadene for denne dokkingen. Sparebankstiftelsen DnB setter én betingelse og det er at det offentlig stiller med like mye. Vi har stor tro på at staten ved Kulturdepartementet og Oslo Kommune vil stille opp slik at vi er i stand til å holde vårt løfte.

Ved inngangen til 2023 lanserte vi Windjammer Lettmatros, et 4 måneders kurstillbud til de som har gjennomført Windjammer Livsmestring. Vi fikk ca. 30 søker og 7 fikk plass. Vi hadde tilsvarende antall søknader og opptak høsten 2023. Nå har 14 ungdommer forlatt utenforskapet og de aller fleste har fått fast jobb i et av våre partnerrederier, Siem Offshore, Viking Supply Ships, DOF og Boreal. Utvikling av Lettmatros kurset lot seg gjennomføre takket være økonomisk støtte fra Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse, Oslo Maritime Stiftelsen, Bergesen Stiftelsen og A. Wilhelmsen Foundation. I tillegg har NHO Sjøfart og Norges Rederiforbund bidratt betydelig med sin kompetanse og nettverk. Ved inngangen til 2024 har 8 nye Windjammere startet sitt Lettmatros kurs og i 2024 er målet å gjennomføre 3 slike kurs med 20-24 deltakere.

Styret er fornøyd med utvikling av Windjammer prosjektet og den plattformen som er bygget for videre vekst. Vi har også en positiv utvikling knyttet til de private støttespillerne i Windjammer Lauget. Alle har vært med i 4-5 år og mange fornyer nå samarbeidet for nye 3 år. Vi takker lauget bestående av:

Sparebankstiftelsen DNB	Leif Høegh stiftelsen	Skuld
Stiftelsen Det Norske Veritas	Klaveness Marine	Stiftelsen DAM
A Wilhelmsen Foundation	Fred Olsen AS	Coolco AS
Hans Herman Horn Stiftelsen	Thor Dahl AS	Anders Mjaaland
Eckbos Legat	Bergesen Stiftelsen	Justnes Rederi AS

I 2024 vil lauget bidra med ca. kr. 13. mill. i støtte, som sammen med offentlige innkjøp finansierer opp mot 240 ungdommers deltakelse på Windjammer Livsmestring. Stiftelsens mål er å få en ny og langsiktig avtale med NAV som også kan tilbys alle NAV distrikter rundt om i landet. En forutsetning for å få dette til er at Arbeids- og inkluderingsdepartementet beslutter en permanent forskriftsendring som gir NAV mulighet til å kjøpe tiltak som foregår i utlandet på norske skip.

Christian Radich satser på å være en plattform for utdanning av sjøfolk. Windjammer Lettmatros skal bidra til at mer enn 20 norske ungdommer begynner å jobbe i norske rederier i 2024.

Styret mener at det er nyttig å utvikle samarbeidet mellom de tre norske skværriggerne for å utnytte ressursene bedre og dele erfaringer.

Stiftelsen har i 30 år hatt kontor og lager i Skur 32 basert på en avtale med Oslo Havn. Stiftelsen er i god dialog med Oslo Havn om en videreføring av avtalen i nye 20-30 år basert på en omfattende oppgradering av lokalene. Det foreligger ved inngangen til 2024 en rammetillatelse fra Plan og bygg i Oslo Kommune og tillatelse fra Byantikvaren til å oppgradere hele skuret til egnede kontor lokaler og et Windjammer senter.

Styret oppsummerer året 2023 med å konstatere at stiftelsen fortsetter den gode utviklingen knyttet til god drift og godt vedlikehold. Styret vil takke offentlige og private støttespillere for deres bidrag i 2023 og ser fram til fortsatt godt samarbeide.

TEKNISK TILSTAND

Skipets sertifikater (Sjøfartsdirektoratet og DNV) er gyldig til juli i 2026.

Skipet fremstår forøvrig i god stand og det utføres kontinuerlig vedlikehold. Det meste utføres av vårt eget godt kvalifiserte mannskap i perioder skipet ikke er beskjeftiget på tokt eller dagsturer.

Våren 2023 ble det gjennomført en planlagt dokking i henhold til mellomklassing av fartøyet. Øvrig omfang av mellomklassingen er planlagt ferdigstilt våren 2024. Det er gjennomført en omfattende kartlegging av ståltykkelse og teknisk tilstand på hele skuta. Det er på dette grunnlaget utarbeidet en 10 års oppgraderings- og vedlikeholdsplan for perioden 2021 – 2031. Denne indikerer omfattende utskiftning av stålplater i skroget og utskiftninger/vedlikehold av riggen. Planen gir en god mulighet for å systematisere kommende vedlikeholds- og oppgraderingsbehov, og derigjennom sørge for en mest mulig kostnadseffektiv gjennomføring. I hovedtrekk er omfanget som følger:

Periode	Kategori	Omfang	Indikert kostnadsramme
2023/24	Mellomklassing	Bunninspeksjon Kartlegging av skrog Vedlikehold løpende rigg	3,2 mill
2026	Hovedklassing	Stålutskiftninger i maskinromsområde. Oppgradering av maskinrom. Full overhaling av rigg.	55 mill
2028/29	Mellomklassing	Bunninspeksjon Kartlegging av skrog Vedlikehold løpende rigg	3,9 mill
2031	Hovedklassing	Stålutskiftninger i vannlinjebeltet ved banjer	31,2 mill

I tillegg til ovenstående kostnadsindikasjoner kommer effekten av inntektstap i perioden skuta ligger på verksted.

Oppgraderingsplanen vil bli svært krevende rent økonomisk for stiftelsen.

Kostnadsrammen går ut over forventet inntektsnivå de neste årene, og vi vil derfor jobbe med å få inn flere private støttespillere. Stiftelsen vil i tillegg fortsette å søke om ekstraordinær bistand fra Kulturdepartementet og annet offentlig hold, fra Venneforeningen, leverandører og fra private sponsorer for å sikre at oppgraderings- og vedlikeholdsplanen kan følges.

ORGANISASJON, HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Besetningen på skipet består av 32 fast ansatte og 2 lærlinger, hvorav 9 er kvinner. I sommersesongen er det i tillegg sesongansatte og frivillige som seiler som mannskap. Den faste besetningen har stor grad av stabilitet.

Administrasjonen på land består av 10 årsverk, hvorav kvinner utgjør 4 årsverk. Windjammer prosjektet sysselsetter 4,5 av disse. Vår tekniske sjef deles 50/50 med Stiftelsen Fullriggeren Sørlandet. Team Windjammer er nå satt opp for å kunne betjene 6 programmer i året.

Styret har 8 medlemmer hvorav 1 er kvinne. Stiftelsen har utviklet et eget sikkerhets- og miljøstyringssystem (Safety Management System, SMS) for å ivareta krav om sikker drift og beskyttelse av det indre og ytre miljø. Systemet er gjenstand for årlig revisjon ved Sjøfartsdirektoratet. Sjøfartsdirektoratet har revidert Stiftelsens Sikkerhets- og miljøstyrings-system for både skuta og administrasjonen på land. Sertifikatene er opprettholdt.

Sykefravær i 2023 var 2,7% i stiftelsen og 9% i Christian Radich drift AS inkludert langtidsfravær. Sykefraværet var ikke arbeidsrelatert. Arbeidsmiljøet vurderes som godt, og med bakgrunn i dette er det ikke iverksatt ytterligere tiltak for å forbedre arbeidsmiljøet. Styret mener at likestilling mellom kjønnene allerede praktiseres, og har derfor ikke funnet det nødvendig å innføre spesielle tiltak på området. Ved ansettelser velges den best kvalifiserte kandidat uavhengig av kjønn og bakgrunn. Virksomheten medfører minimale utslipp og forurensning til skade på det ytre miljø.

DRIFT MED MANGE UTFORDRINGER

Stiftelsen driver i prinsippet moderne konkurranseutsatt rederidrift, men basert på et 87 år gammelt og bevaringsverdig seilskip med helt andre utfordringer enn landbasert kulturarv. Det er en forutsetning at fullriggeren Christian Radich til enhver tid tilfredsstillende gjeldende og stadig strengere offentlige krav til utstyr, bemanning og kompetanse. Med effektiv kommersiell helårsdrift henter Stiftelsen inn det som er mulig av inntekter, men kostnadsutviklingen er en kontinuerlig utfordring. Stiftelsen møter også sterk konkurranse om kvalifisert arbeidskraft. Helårsdrift er en forutsetning for å kunne rekruttere og beholde den gode maritime kompetanse som vår besetning er kjent for, og som sikrer skutas vedlikehold og formidling til publikum.

SAMARBEID MED STAT, KOMMUNE OG SPONSORER

Den beste måten å bevare seilskipene på er å holde dem aktive under seil. I 2002 uttalte Stortingets kulturkomité at «de tre seilskipene Christian Radich, Sørlandet og Statsraad Lehmkuhl er noen av de viktigste kulturskatter vi har i Norge» og basert på forslag fra Skværriggerutvalget var det tverrpolitisk enighet om å etablere et rammeverk for å ivareta skutene og gjøre dem tilgjengelige som skoleskip for bedrifter og privatpersoner, som seilende ambassadører i nære og fjerne havner.

Stiftelsen er avhengig av støtte fra offentlige og private kilder. Staten og vår hjemkommune Oslo bidro med 29% av inntektene i 2023. Styret er takknemlige for at Oslo kommune og staten ved Kulturdepartementet er enig om en 30/70 fordeling mellom stat og kommune. Dessverre har ikke Oslo Kommune fulgt opp denne avtalen de siste 9 årene ved å justere bidraget i takt med prisutvikling og i henhold til de økte bidragene som kommer fra Kulturdepartementet. Vi er nå i god dialog med det nye byrådet og håper på en harmonisering av tilskuddet fra kommunen i tråd med intensjonene og med den praksis som følges i andre kommuner/fylker.

Stiftelsen har hatt god kontakt med stabile private støttespillere over lang tid. Disse bidro med ordinær støtte på ca. kr. 21.000.000, - (tilsvarende 40 % av driftsinntektene). I tillegg bidro en rekke leverandører med reduserte priser og dermed en ikke kvantifisert reduksjon av stiftelsens kostnader.

Christian Radichs Venner har i tillegg til å bidra med verdifull kompetanse, bidratt med frivillige til ulike oppdrag på land og om bord. Uten støtten fra det offentlige, Venneforening og støttespillere, og den innsatsen som vises av engasjerte frivillige og øvrig besetning, ville ikke Christian Radich ha kunnet operere som seilende kulturminne.

STYRE OG LEDELSE

Styret har inntil åtte medlemmer, og styreleder utnevnes av styret. Styret har ansvar for å ta hånd om en forsvarlig drift og forvaltning av virksomheten. Stiftelsen har i tillegg ansvar og plikt til å følge opp lover, forskrifter og retningslinjer gitt i lov om skipssikkerhet og sjøarbeiderloven, samt de føringer som følger for virksomheter som mottar offentlig støtte. Det ble avholdt 5 ordinære styremøter i 2023. Ved utgangen av 2023 har Stiftelsen Christian Radich og Christian Radich Drift AS følgende styre:

Eric Jacobs

STYRELEDER

Personlig medlem
Daglig virke i AWilhelmsen

Harald Strømme

STYREMEDLEM

Personlig medlem
Daglig virke i NPG Sport & Communication

Olav Sollie

STYREMEDLEM

Representant for Norges Rederiforbund
Daglig virke i Norwegian Car Carriers AS

Anders Mjaaland

STYREMEDLEM

Personlig medlem
Daglig virke i Gallagher Bergvall AS

Kari Vesterby

STYREMEDLEM

Representant for Venneforeningen
Daglig virke i Steen & Strøm AS

Sigurd Molstad Dale

STYREMEDLEM

Personlig medlem
Daglig virke i Transtema Group AB

Øistein Dahl

STYREMEDLEM

Personlig medlem
Daglig virke i CoolCo Management AS

Trond Sandø

STYREMEDLEM

Personlig medlem
Daglig virke i TRY

Ved utgangen av året utgjorde administrasjonen 10 årsverk.

Stiftelsen har benyttet Sørlandet ved Reidun Johre til å føre virksomhetens regnskap for 2023.

Stiftelsen har kontor på Akershuskaia i Oslo, der skuta har sin kaiplass.

STYRET TAKKER

Styret vil igjen uttrykke tilfredshet og takknemlighet for den iver og engasjement som alle ansatte om bord og på Stiftelsens kontor viser. Det er mange hjerter som brenner for Christian Radich, og det gir seg utslag i imponerende innsats for vårt mål om bevaring og formidling. Styret vil takke alle frivillige som bidrar på mange ulike måter om bord på tokt og som en viktig del av bemanningen på Windjammer-toktene. Styret vil rette en spesiell takk til Venneforeningen som bidrar allsidig til å spre kunnskap om Christian Radich, med frivillig innsats og med økonomisk støtte til våre prosjekter.

FORTSATT DRIFT 2024

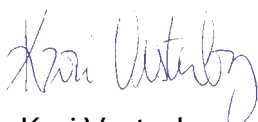
Styret anser skuta å være godt vedlikeholdt og i god stand. I 2024 er det planer for 6 Windjammer tokt, 3 grupper med Windjammer Lettmatros, Norgestoktet Sea Norway og en rekke fjordturer og tokt med skoler. Styret legger stor vekt på fortsatt god kontakt med bevilgende myndigheter, sponsorer og bidragsytere, interessenter og brukere. Likeledes tror styret på å fortsette å utvikle samarbeidet med de to andre skværriggerne Sørlandet og Statsraad Lehmkuhl.

Styret anser Stiftelsen Christian Radich å være godt rustet for fortsatt drift.

OSLO, 19. MARS 2024

Eric Jacobs
STYRELEDER

Kari Vesterby
STYREMEDLEM

Øistein Dahl
STYREMEDLEM

Harald Strømme
STYREMEDLEM

Anders Mjaaland
STYREMEDLEM

Olav Sollie
STYREMEDLEM

Sigurd Molstad Dale
STYREMEDLEM

Trond Sandø
STYREMEDLEM

Vidar Pederstad
DIREKTØR

ÅRSREGNSKAP 2023

Det 143. driftsåret for
Stiftelsen Christian Radich
Foretaksnr. 977262992

RESULTATREGNSKAP

	Note	2023	2022
DRIFTSINNEKTER OG DRIFTSKOSTNADER			
Driftsinntekter			
Salgsinntekt	1	21 520 130	16 845 595
Driftsinntekt	1	29 506 342	25 124 042
Gaveforsterkningsfordet	1	0	690 000
Sum driftsinntekter		51 026 473	42 659 637
Driftskostnader			
Varekostnad		5 155 431	5 396 047
Lønnskostnad	2	27 544 525	23 859 887
Driftskostnader ombord	3	12 246 493	9 849 393
Annen driftskostnad	3	5 572 331	4 054 277
Sum driftskostnader		50 518 781	43 159 605
DRIFTSRESULTAT		507 692	(499 968)
FINANSINNEKTER OG FINANSKOSTNADER			
Finansinntekter			
Annen renteinntekt		71	35
Annen finansinntekt		24 873	55 825
Sum finansinntekter		24 943	55 861
Finanskostnader			
Annen finanskostnad		97 016	106 201
Sum finanskostnader		97 016	106 201
NETTO FINANSPOSTER		(72 072)	(50 341)
ORDINÆRT RES. FØR SKATTEKOSTNAD		435 620	(550 309)
Skattekostnad på ordinært resultat		0	0
ORDINÆRT RESULTAT		435 620	(550 309)
ÅRSRESULTAT		435 620	(550 309)
OVERF. OG DISPONERINGER			
Overføringer annen egenkapital		435 620	(550 309)
SUM OVERF. OG DISP.		435 620	(550 309)

BALANSE PR. 31.12.2023

	Note	31.12.2023	31.12.2022
EIENDELER			
ANLEGGSMIDLER			
Varige driftsmidler			
SK/S Christian Radich	4	5 000 000	5 000 000
Sum varige driftsmidler		5 000 000	5 000 000
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i foretak i samme konsern	5	30 000	30 000
Investeringer i aksjer og andeler	6	10 000	10 000
Sum finansielle anleggsmidler		40 000	40 000
SUM ANLEGGSMIDLER		5 040 000	5 040 000
OMLØPSMIDLER			
Varer		1 272 246	1 250 425
Fordringer			
Kundefordringer		714 091	294 307
Andre kortsiktige fordringer	7	3 582 627	2 525 708
Sum fordringer		4 296 718	2 820 015
Bankinnskudd, kontanter o.l.	8	5 621 485	2 027 052
SUM OMLØPSMIDLER		11 190 449	6 097 492
SUM EIENDELER		16 230 449	11 137 492
EGENKAPITAL OG GJELD			
EGENKAPITAL			
Innskutt egenkapital			
Selskapskapital	9	5 000 000	5 000 000
Sum innskutt egenkapital		5 000 000	5 000 000
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital		1 022 546	586 927
Sum opptjent egenkapital		1 022 546	586 927
SUM EGENKAPITAL		6 022 546	5 586 927
GJELD			
LANGSIKTIG GJELD			
Avsetning for forpliktelser			
Andre avsetninger for forpliktelser	10	758 000	758 000
Sum avsetning for forpliktelser		758 000	758 000
SUM LANGSIKTIG GJELD		758 000	758 000
KORTSIKTIG GJELD			
Gjeld til kredittinstitusjoner		2 500 000	0
Leverandørgjeld		2 908 738	2 978 600
Skyldig offentlige avgifter		1 216 421	952 400
Annen kortsiktig gjeld	10	2 824 744	861 566
SUM KORTSIKTIG GJELD		9 449 903	4 792 565
SUM GJELD		10 207 903	5 550 565
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		16 230 449	11 137 492

Olav Sollie
STYRELEDER

Kari Vesterby
STYREMEDLEM

Øistein Dahl
STYREMEDLEM

Sigurd Dale
STYREMEDLEM

Trond Sandø
STYREMEDLEM

Eric Jacobs
STYRETS FORMANN

Anders Mjaaland
STYREMEDLEM

Harald Strømme
STYREMEDLEM

Vidar Pederstad
DIREKTØR

REGNSKAPSPRINSIPPER

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk. Selskapet har videre fulgt relevante bestemmelser i Norsk Regnskapsstandard utarbeidet av Norsk Regnskapsstiftelse.

Unntaksreglene i regnskapsloven for små foretak er anvendt der annet ikke er angitt spesielt. Etter unntaksreglene i regnskapsloven §3-8 utarbeides det ikke konsoliderte tall for konsernet.

Presiseringer mht regnskapsprinsipper:

Inntektsføring

Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Tjenester inntektsføres i takt med utførelsen. Tilskudd og gaver inntektsføres når de mottas. Tilskudd i form av vederlagsfrie tjenester fra frivillige og ulike tjenesteleverandører regnskapsføres ikke.

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter normalt poster som forfaller til betaling innen ett år etter siste dag i regnskapsåret, samt poster som knytter seg til varekretsløpet. Omløpsmidler vurderes til laveste verdi av anskaffelseskost og antatt virkelig verdi.

Anleggsmidler og langsiktig gjeld

Anleggsmidler omfatter eiendeler bestemt til varig eie og bruk for virksomheten. Anleggsmidler er vurdert til anskaffelseskost. Varige driftsmidler har tidligere ikke vært balanseført og avskrevet over eiendelens økonomiske levetid. Dette ble endret i 2021.

Skipets verdi / rehabilitering / lån til rehabilitering

Skipets verdi er satt til kr 5 000 000 som tilsvarer stiftelsens egenkapital. Skutas verdi er ikke gjenstand for avskrivning.

Varer

Varer er vurdert til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi.

Fordringer

Kundefordringer føres opp i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til påregnelig tap. Avsetning til påregnelig tap gjøres på grunnlag av en individuell vurdering av de enkelte fordringene. I tillegg gjøres det for øvrige kundefordringer en uspesifisert avsetning for å dekke antatt tap.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta vurderes etter kursen ved regnskapsårets slutt.

Skatt

Stiftelsen har ikke erverv til formål og er ikke skattepliktig.

Aksjer i datterselskap

Stiftelsens investeringer i datterselskap vurderes til kostpris.

NOTER 2023

NOTE 1 – INNETEKTER

	2023	2022
Seilingstokt	12 608 404	10 558 943
Mat og drikke	2 080 502	1 352 733
Souvenirer	530 574	415 561
Øvrige inntekter	3 759 468	541 367
Offentlig støtte og gaver	32 047 525	29 101 033
Gaveforsterkning	0	690 000
Sum inntekter	51 026 473	42 659 637

NOTE 2 – LØNNSKOSTNAD

	2023	2022
Lønn mannskap	18 722 117	16 993 826
Arbeidsgiveravgift	2 800 218	2 556 754
Pensjonskostnader	1 178 046	1 040 886
Andre ytelser	242 382	733 143
Refusjon fra Sjøfartsdirektoratet*	(5 547 373)	(5 387 897)
Lønn/sosiale kostnader adm. tjenester	10 149 135	7 923 175
Totalt	27 544 525	23 859 887

*Refusjon fra Sjøfartsdirektoratet gjelder tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs (nettolønnsordningen).

Antall årsverk	45,9	44,2
Lønn daglig leder	1 146 624	1 096 167

De 10 ansatte i administrasjonen lønnes via driftsselskapet Christian Radich Drift AS. Årsverkene i driftsselskapet er lagt til i antall årsverk over.

Det har ikke vært utbetalinger til styret.

Selskapet har tegnet pensjonsavtaler som tilfredsstiller kravene i Lov om obligatorisk tjenestepensjon.

NOTE 3 – DRIFTSKOSTNADER

	2023	2022
Verftsopphold	1 386 265	0
Driftskostnad ombord	10 860 228	9 849 393
Annen driftskostnad	5 572 331	4 054 277
Total	17 818 824	13 903 670

NOTE 4 – SK/S CHRISTIAN RADICH

Det har hittil ikke blitt foretatt avskrivninger i stiftelsen på varige driftsmidler. Alle store investeringer er tatt over driften.

NOTE 5 – INVESTERINGER I FORETAK I SAMME KONSERN

Det ble i 2013 opprettet et eget driftsselskap hvor de ansatte på kontoret ble overført til i 2014. Stiftelsen er eneeier av driftsselskapet som har 3000 aksjer pålydende kr 10 pr aksje. Christian Radich Drift AS hadde et resultat på kr 0 og en egenkapital på kr 28.750.

NOTE 6 – INVESTERINGER I AKSJER OG ANDELER

Stiftelsen har 1 aksje i Visit Oslo AS til kostpris kr 10 000.

NOTE 7 – ANDRE KORTSIKTIGE FORDRINGER

	2023	2022
Krav på offentlige tilskudd	1 953 000	1 643 044
Fordringer på ansatte	85 000	40 000
Forskuddsbetalte kostnader	548 687	40 000
Tilgode merverdiavgift	861 274	667 999
Andre kortsiktige fordringer	134 665	134 714
Total	3 582 627	2 525 708

NOTE 8 – BANKINNSKUDD, KONTANTER

Skattetrekkinnskudd utgjør pr 31.12. i år kr 714 501 og utgjorde pr 31.12. i fjor kr 562 145.

NOTE 9 – SELSKAPSKAPITAL

	Stiftelseskapital	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital 01.01	5 000 000	586 927	5 586 927
Tilført fra årets resultat		435 620	435 620
Egenkapital pr 31.12	5 000 000	1 022 546	6 022 546

NOTE 10 – AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSER OG ANNEN KORTSIKTIG GJELD

	2023	2022
Forskudd fra kunder	2 802 086	841 166
Annen kortsiktig gjeld	22 658	20 400
Total	2 824 744	861 566
Avsetning vedlikehold	758 000	758 000
Total	758 000	758 000

Til styret i Stiftelsen Christian Radich

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Christian Radich, som består av balanse per 31. desember 2023, resultatregnskap for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening

- oppfyller årsregnskapet gjeldende lovkrav, og
- gir årsregnskapet et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2023, og av dets resultater for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet nedenfor under *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av stiftelsen i samsvar med kravene i relevante lover og forskrifter i Norge og International Code of Ethics for Professional Accountants (inkludert internasjonale uavhengighetsstandarder) utstedt av International Ethics Standards Board for Accountants (IESBA-reglene), og vi har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Innhentet revisjonsbevis er etter vår vurdering tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlige for informasjonen i årsberetningen. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Vår konklusjon om årsregnskapet ovenfor dekker ikke informasjonen i årsberetningen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese årsberetningen. Formålet er å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom årsberetningen og årsregnskapet og den kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen av årsregnskapet, eller hvorvidt informasjon i årsberetningen ellers fremstår som vesentlig feil. Vi har plikt til å rapportere dersom årsberetningen fremstår som vesentlig feil. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Basert på kunnskapen vi har opparbeidet oss i revisjonen, mener vi at årsberetningen

- er konsistent med årsregnskapet og
- inneholder de opplysninger som skal gis i henhold til gjeldende lovkrav.

Offices in:

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik internkontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og vurderer vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av intern kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsens ikke kan fortsette driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte innholdet i og tidspunkt for revisjonsarbeidet og eventuelle vesentlige funn i revisjonen, herunder vesentlige svakheter i intern kontroll som vi avdekker gjennom revisjonen.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om utdeling og forvaltning

BLI MED I WINDJAMMER LAUGET

WINDJAMMER

BIDRA TIL SKIKKELIG VIND I SEILENE.

På veien til offentlig finansiering har vi behov for flere bidrag fra private støttespillere. Vårt mål er at Windjammer-lauget skal sikre finansiering slik at minst 250 ungdommer får en ny start i livet hvert år.

Å flytte en ungdom fra et livsløp uten arbeid til et livsløp med arbeid i 35 år, gir en verdi på 13,9 millioner kroner, ifølge Vista Analyse

Stiftelsen Christian Radich aktualiserer vår maritime kulturarv for nye generasjoner og skaper verdier gjennom opplevelser og erfaringer som utvikler mennesker.

Hver ungdom vi tar ut av utenforskap betyr et liv med mening for den det gjelder og en stor gevinst for samfunnet.

Vi trenger flere på laget i lauset!

**Ta kontakt med Siri Elvsborg
48869886/siri@radich.no**

STIFTELSEN CHRISTIAN RADICH

Akershusstranda 9, Skur 32
0150 Oslo

Telefon: 22 47 82 70
E-post: postmaster@radich.no

www.radich.no